

บทที่ ๒

แนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องหนทางรองรับของประเทศไทยต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากเทคโนโลยีด้านสารสนเทศและการสื่อสารของโลกนั้น ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยประกอบด้วย ๓ หัวข้อ ดังนี้

๑. หลักการ ทฤษฎี ยุทธศาสตร์ นโยบาย กลยุทธ์ วิธีการรองรับความเปลี่ยนแปลงจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
๒. องค์ประกอบและปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ของประเทศไทยทั้งทางด้านยุทธศาสตร์ประเทศ การเมือง การทหาร เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และวัฒนธรรม ที่มีผลต่อการรองรับความเปลี่ยนแปลงจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
๓. สรุปแนวความคิดและกรอบแนวความคิดในการวิจัย

หลักการ ทฤษฎี ยุทธศาสตร์ นโยบาย กลยุทธ์ วิธีการรองรับความเปลี่ยนแปลงจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

๑. หลักนิยม ยุทธศาสตร์ของนักการทหาร

๑.๑ ตำราพิชัยสงคราม Suntsu

ในเรื่องการศึกฤทธาสงครามนั้น มิใช่เรื่องเล็กน้อย เป็นเหตุสำคัญยิ่งของบ้านเมือง ซึ่งความอยู่รอดตาย แดกสลายอย่างยิ่ง ผู้พิชิตควรพิจารณาหยั่งรู้ให้ถ่องถ้วนจากสถานการณ์ ห้าเงื่อนไขเป็นสำคัญ เพื่อประเมินและหยั่งรู้แห่งการศึก ได้แก่

- ๑.) หนทาง ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนแต่ละชั้นว่าสามารถอยู่ร่วมกัน ดยร่วมกันได้เพียงใด (การเมืองภายใน)
- ๒.) ฟ้า สภาพแวดล้อม เงื่อนไขอำนาจของจังหวะเวลา และภูมิอากาศ
- ๓.) ดิน สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์

๔.) แม่ทัพนายกอง ลักษณะคน

๕.) กฎ ระเบียบ

ผู้ที่ใคร่ครวญและมองเห็นจะพิชิต ผู้ไม่หยิ่งรู้จะแพ้ฝ่าย มีสิ่งเพียงประเมนให้รู้เท่าทัน เพื่อพิชิต เป็นบทแรกในตำราพิชัยสงครามของ Suntsu นั่นคือ เพื่อประเมนและหยิ่งรู้แห่งการทำการ นักการทหารทุกคนต้องหยิ่งรู้ข้อมูลสภาพที่เป็นจริงรับทราบอย่างชัดเจนจนถึงที่สุดมาประเมนจึงจะรบร้อยครั้ง ไม่แพ้ร้อยครั้ง นั่นคือ เมื่อรู้เขา รู้เรา รบร้อยครั้งปราศจากอันตราย รู้สถานการณ์ฝ่ายเขา ไม่รู้ฝ่ายเรา แพ้บ้างชนะบ้าง ไม่รู้เขา ไม่รู้เรา กล่าวได้ว่ารบทุกครั้ง จะมีแต่อันตราย ยิ่งกว่านั้น เมื่อ รู้เขา รู้เรา แม้ยังมีได้รับก็รู้แพ้ชนะกระจ่างแจ้งแล้ว ถ้า รู้เขา รู้เรา ชัดเจนลึกซึ้งขึ้นอีกระดับหนึ่ง ก็จะสามารถเอาชนะได้โดยไม่ต้องรบ นั่นคือ Suntsu เน้นให้เห็นความสำคัญของการหยิ่งรู้ สถานการณ์ทั้งของฝ่ายเราและฝ่ายตรงกันข้าม

๑.๒ แนวความคิดของ Clausewitz

Clausewitz กล่าวถึงทฤษฎีกับการปฏิบัติในสงคราม (Theory and Practice in War) ว่า ในสงครามลำแสงแห่งเหตุผลมันถูกหักเหในลักษณะที่แตกต่างจากการคาดการณ์ทางวิชาการ ตามปกติมากที่สุด หมายความว่าไม่มีสูตรสำเร็จจากทฤษฎีใด ๆ ที่จะตรงกับความเป็นไปของ สถานการณ์ในสงคราม ในการปฏิบัติการจริง ในสงครามทฤษฎีสามารถให้ความช่วยเหลือได้อย่าง จำกัดมาก มีความไม่แน่นอนสูงเกินไป ทุกสงครามครอบงำความอ่อนแอของมนุษย์และแสง ประโยชน์จากมัน และ สงครามคือการทดสอบพลังใจและกำลังกายโดยใช้อย่างหลังเป็นเครื่องมือ สถานการณ์ในสงครามแปรเปลี่ยนไม่เพียงแค่ตาม กำลังกายหรือทางกายภาพ ที่มองเห็นได้แต่มี ปัจจัยของพลังใจที่ทำให้แปรเปลี่ยนไปโดยที่คาดการณ์ได้ยาก

วัตถุประสงค์กับเครื่องมือในสงคราม (Ends and Means in War) Clausewitz

ให้นิยามชัดเจนว่า ยุทธวิธี คือหลักนิยมของการใช้กองทัพทำการยุทธ ยุทธศาสตร์ คือ หลักนิยมในการใช้แต่ละการยุทธเพื่อความมุ่งประสงค์ของสงคราม เราต้องระลึกถึงลักษณะเด่นของคู่สงคราม อยู่เสมอ จากลักษณะเหล่านี้แหละที่จะมีจุดศูนย์กลางอย่างพัฒนาขึ้นมาอันเป็นศูนย์กลางของพลัง อำนาจและความเคลื่อนไหวทั้งหมดซึ่งทุกอย่างต้องพึ่งพา นั่นคือจุดที่พลังงานทั้งหมดของเราควร จะพุ่งถึง Clausewitz ให้คำนิยาม CG ว่า เป็นศูนย์กลางของพลังและการเคลื่อนไหวทั้งหมด ทุกสิ่ง ต้องพึ่งพา มันเป็นจุดที่พลังทั้งหมดของเราต้องมุ่งไปสู่ และ ยุทธศาสตร์ในอุดมคติ คือ การ พิชัยชนะที่ราบจุดศูนย์กลางของข้าศึก

ในข้อเขียนของ Moltke ผู้เคยเป็นศิษย์ของวิทยาลัยการทัพบกในยุคของ

Clausewitz กล่าวว่า “มันเป็นความเข้าใจผิดที่เชื่อว่าคนสามารถวางแผนการทัพแล้วทำตามไปได้ที่

ละจุด ตั้งแต่ต้นจนจบ การเผชิญหน้าครั้งแรกกับกองกำลังหลักของข้าศึกจะสร้างสถานการณ์ใหม่ขึ้นมาทั้งหมด การเข้าใจอย่างถูกต้องถึงความเปลี่ยนแปลงที่เหตุการณ์ต่าง ๆ มีผลกระทบต่อสถานการณ์ ตลอดจนการใช้มาตรการอันพึงปรารถนาในเวลาค่อนข้างสั้นและลงมือปฏิบัติด้วยความมุ่งมั่นอันเป็นเลิศ ล้วนเป็นสิ่งที่ฝ่ายเสนาธิการสามารถทำได้

หลักนิยทางยุทธศาสตร์นั้นแทบจะไม่เกินเลยหลักการแรกของสามัญสำนึก คุณค่าของมันอยู่ที่การใช้อย่างเป็นรูปธรรมแทบทั้งสิ้น

ในสงคราม เรื่องของการทำอะไรมีความสำคัญน้อยกว่าการทำอะไร ความเด็ดเดี่ยว และความวิริยะอุตสาหะในการปฏิบัติโดยใช้แนวคิดที่เรียบง่ายเป็นเส้นทาง อันแน่นอนที่สุดสำหรับการบรรลุวัตถุประสงค์ของเรา

ยุทธศิลป์ หมายถึง ศิลปะในการทำการยุทธ หรือ มหายุทธวิธี เป็นกระบวนการทำให้ชนะการยุทธ ซึ่งมีประเด็นสำคัญคือการหลอมรวมพลังเป็นหนึ่ง (Synergy) ชัยชนะเกิดขึ้นจากการหลอมรวมความสามารถเข้ากับขวัญและกำลังใจรวมทั้งความปรารถนาที่มุ่งสู่ชัยชนะ (Victory = Capability + Morale + Will) เข้าปฏิบัติการทั้งแบบสมมาตร (Symmetrical) และอสมมาตร (Asymmetrical) การหลอมรวมพลังเป็นหนึ่ง จะบรรลุผลสำเร็จได้ด้วยการปฏิบัติการอย่างสอดคล้องกันเป็นจังหวะเดียวกันในเวลาเดียวกัน ซึ่งจะเกิดขึ้นได้จากความเข้าใจ รับทราบศักยภาพความสามารถและสถานการณ์ของแต่ละคน มีการแลกเปลี่ยนสถานการณ์กัน ระบุปัญหาของกันและกัน ไม่จำเป็นว่าทุกคนจะต้องเป็นเลิศ ทำให้สามารถโจมตีอย่างสอดคล้องประสานได้ทั้ง สามระดับของการสงคราม สามารถโจมตีโครงสร้างประกอบของข้าศึกได้ในทุกส่วนในเวลาใกล้เคียงกัน และรอบรู้สถานการณ์ (Situation Awareness) สังเกตแนวโน้ม มองการณ์ข้างหน้าคาดการณ์ได้อย่างถูกต้องเห็นจุดจบตั้งแต่เริ่ม

๑.๓ แนวความคิดของ Mahan

สิ้นศตวรรษที่ ๑๙ มีการพัฒนาการของยุทธศาสตร์ทางเรือ (Mahan, Corbett and the Development of Theory) ทำให้ยุทธศาสตร์ทางเรือได้ถูกพัฒนาเป็นทฤษฎีขึ้นเป็นครั้งแรก เพื่อให้ให้นักการเมืองและนายทหารระดับสูงของราชนาวิกโยธินในยุคนั้นได้ศึกษา

อิทธิพลจากแนวคิดของ Mahan ต่อยุทธศาสตร์ทางเรือ (Mahan's influence on strategy) Mahan (ต่อมาได้เลื่อนยศเป็นพลเรือตรี) (Captain Later Rear-admiral Alfred Thayer Mahan, 1840-1914) เป็นทั้งนายทหารเรือและนักประวัติศาสตร์สหรัฐฯ จากหนังสือหลักยุทธศาสตร์ของโจมินิ (Jomini's principles of Strategy) ทำให้ Mahan ออกมาได้แย้งว่า การเกิดสงคราม การครองทะเล เป็นสิ่งซึ่งนำมาสู่การควบคุมทางการค้าและแหล่งทรัพยากรซึ่งเป็นเหตุแห่งการทำสงคราม สิ่งที่ Mahan นำมาใช้อธิบายแนวคิดนี้คือ กรณีขัดแย้งของอังกฤษและฝรั่งเศส

ในศตวรรษที่ ๑๘ การแข่งขันกันทางทะเลตลอดจนถึงการขยายอำนาจ ทางเรือเป็นปัจจัยตัดสินถึงผลที่ตามมา ดังนั้นการควบคุมเส้นทางเดินเรือจึงเป็นส่วนสำคัญของสงครามในมุมมองของ Mahan ประเทศจะบรรลุเป้าหมายของการครองทะเล (Command of the Sea) ได้โดยการทุ่มกำลังทางเรือไปในจุดที่สามารถทำลายกองเรือหลักของข้าศึกได้ ตามมาด้วยการปิดล้อมท่าของข้าศึกและการขัดขวางการเดินเรือของข้าศึก Mahan เชื่อว่าการจัดการกับกองเรือข้าศึกเป็นเป้าหมายหลักของสงครามทางเรือ งานเขียนของ Mahan มีอิทธิพลต่อ แนวคิดทางยุทธศาสตร์ทางเรืออย่างมาก หนังสือ The Influence of Sea Power upon History, 1660-1783 และ The Influence of Sea Power upon the French Revolution and Empire, 1793-1812 ซึ่งพิมพ์ในปี ค.ศ. ๑๘๕๐ และ ๑๘๕๒ ตามลำดับและทฤษฎีของเขานำมาสู่การแข่งขันกันสะสมกำลังทางเรือในช่วงปี ค.ศ. ๑๘๕๘ และ ค.ศ. ๑๙๑๔ Mahan (Rear Admiral Alfred Thayer Mahan, 1840 - 1914) ผู้ซึ่งมีอิทธิพลต่อ แนวความคิดกำลังอำนาจทางเรือ (Maritime Power) ที่ประกอบด้วย กำลังอำนาจทางทะเล หรือที่เรียกว่า สมุทรานุภาพและกำลังอำนาจ กำลังรบทางเรือ (Sea Force Power) หรือที่เรียกว่านาวิกานุภาพ

๑.๔ แนวความคิดของ Warden

ทฤษฎียุทธศาสตร์ทางอากาศของ John Warden จัดได้ว่าเป็นนวัตกรรมของการใช้กำลังทางอากาศในระดับยุทธศาสตร์ยุคใหม่ ถึงแม้ว่าทฤษฎีของเขาจะพัฒนามาจากแนวความคิดของนักยุทธศาสตร์ในอดีตหลายคน อาทิเช่น ทฤษฎีของ Clausewitz ในเรื่องจุดศูนย์กลางของข้าศึก ได้มีอิทธิพลต่อความคิดของ Warden ในเรื่องการค้นหาสมรรถนะและจุดอ่อนของข้าศึกที่สามารถทำให้การดำเนินการรบของข้าศึกเป็นไปด้วยความยากลำบากถ้าหากถูกทำลาย ซึ่ง Warden คิดว่าเป็นเรื่องสำคัญอันดับแรกในการวางแผนและการปฏิบัติการทางทหาร นอกจากนี้ข้อคิดของ Jomini ในเรื่องของการทำความเข้าใจรูปแบบที่มีเป้าหมายในการทำให้ข้าศึกเป็นอัมพาตทางกายภาพ ก็มีอิทธิพลต่อความคิดของ Warden ด้วย อีกทั้งความคิดของเขาในเรื่องการโจมตีทางอากาศต่อจุดศูนย์กลางของข้าศึกก็เป็นความคิดที่คล้ายกับความคิดของ Mitchell ในเรื่องการโจมตีต่อจุดศูนย์กลางที่สำคัญที่สุด

หนังสือของ Fuller ก็สามารถโน้มน้าวความคิดของ Warden ให้เห็นด้วยว่าการโจมตีต่อองค์ประกอบของการควบคุมและสั่งการ เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการเอาชนะกองกำลังติดอาวุธของข้าศึกเช่นกัน และเป็นยุทธศาสตร์ทางทหารอย่างหนึ่งในการทำให้ข้าศึกไร้ความสามารถ โดยการตัดความเชื่อมโยงระหว่างการบินกับบัญชาการทหารในสนามรบ จากความคิดดังกล่าวข้างต้นทำให้ Warden สามารถสร้างรูปแบบความสัมพัทธ์ ๕ วง (5 Ring Model) ในลักษณะที่เป็น โครงสร้างจุดศูนย์กลางของข้าศึกได้ในปี ค.ศ. ๑๙๘๘

จะเห็นได้ว่าแม้ Warden จะใช้ทฤษฎีพื้นฐานบางอย่างของนักยุทธศาสตร์สมัยก่อน แต่ทฤษฎีของเขาก็มีลักษณะเฉพาะรูปแบบความสัมพันธ์ ๕ วง (5 Ring Model) เป็นโครงสร้าง ความสัมพันธ์ของจุดศูนย์กลาง (Centre of Gravity) ของข้าศึก ๕ องค์ประกอบคือ วงชั้นในสุด เปรียบเสมือนภาวะผู้นำ (Leadership) ซึ่ง Warden จัดให้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากที่สุด ของ โครงสร้าง ส่วนระดับความสำคัญอื่น ๆ จะลดลงจากวงชั้นในมายังชั้นนอกสุดตามลำดับดังนี้ ปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญ (Organic Essentials) สาธารณูปโภค (Infrastructure) ประชาชนและการ สนับสนุนของประชาชน (Population) และกองกำลังในสนามรบ (Fielded Forces) แต่ละวงยัง ประกอบด้วยจุดศูนย์กลางหนึ่งจุดหรือหลายจุดรวมกัน

ทฤษฎียุทธศาสตร์ของ Warden ได้รับยกย่องให้เป็นต้นตำรับของแผนการทัพใน การปฏิบัติการทางอากาศ ซึ่งได้ถูกใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติของฝ่ายสัมพันธมิตรในการปฏิบัติการ ทางทหารในประเทศอิตาลี โดยได้นำแบบการรบสมัยใหม่ที่เรียกว่าสงครามคู่ขนาน (Parallel Warfare) มาใช้ และที่ไม่เหมือนกับนักยุทธศาสตร์รุ่นก่อนคือลักษณะการพิจารณาของ Warden เน้นปัจจัยด้านการเมืองมากกว่าด้านเศรษฐกิจ โดยการกำหนดให้ภาวะผู้นำของข้าศึกเป็นเป้าหมายที่ สำคัญที่สุดก็เพราะความต้องการเปลี่ยนนโยบายของข้าศึกเป็นเป้าหมายหลักนั่นเอง

สรุปได้ว่าทฤษฎีการทำให้เป็นอัมพาตทางยุทธศาสตร์ของ Warden เป็นการทำให้ ความเข้าใจรูปแบบ (Form-Oriented) ในการขับเคลื่อนการทำสงครามของข้าศึก แล้วโจมตีข้าศึก หลาย ๆ จุดศูนย์กลางในเวลาเดียวกัน (Parallel Attack) เพื่อเป็นการทำลายองค์ประกอบของ ความสัมพันธ์ ๕ วง ของข้าศึกได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยทำการโจมตีองค์ประกอบแต่ละวงซึ่งเริ่ม จากวงข้างในสุดออกมา (Inside-out Attack) และเรียกการทำสงครามแบบนี้ว่า สงครามการควบคุม (Control Warfare) อันมีเป้าหมายอยู่ที่ระบบการสั่งการของข้าศึก

แม้ว่าทฤษฎีของ Warden จะได้รับการพิสูจน์ความสำเร็จในปฏิบัติการ Desert Storm มาแล้ว แต่ทฤษฎีของ Warden ยังคงถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่า แม้จะมีความเหมาะสมกับแผนการ ทัพสมัยใหม่และเทคโนโลยีของอาวุธยุทโธปกรณ์ที่ทันสมัย เช่น ระบบล่องหน และระบบอาวุธที่มีความแม่นยำสูง แต่ Warden ไม่ได้พิจารณามุมมองเกี่ยวกับขวัญ กำลังใจ ตามทฤษฎีของ Clausewitz ในเรื่อง Fog และ Friction เพราะเขาเชื่อว่าเทคโนโลยีทางทหารที่ทันสมัยสามารถ เอาชนะปัจจัยที่มีผลต่อขวัญกำลังใจได้ ซึ่งเขาได้นำเสนอสูตรเพื่อสนับสนุนความเชื่อดังกล่าวไว้ คือ ประสิทธิภาพในการรบ เท่ากับ ความแข็งแกร่งทางกายภาพคูณด้วยความเข้มแข็งของขวัญ Warden จึงเห็นว่าถ้าทำให้ปัจจัยทางด้านกายภาพลดลงจนเหลือศูนย์ (คูณด้วยอะไรก็ได้ศูนย์) ด้วย Air Power และอาวุธที่มีความแม่นยำสูงแล้วข้าศึกก็จะหมดประสิทธิภาพในการรบทันที ดังนั้นจึงไม่มี ประโยชน์ที่จะคำนึงถึงปัจจัยเรื่องขวัญกำลังใจหรือทฤษฎี Fog และ Friction ให้เสียเวลา แต่ Fadok

โต้แย้งว่าทฤษฎีของ Warden ใช้ได้กับข้าศึกที่ไม่มีทางสู้เท่านั้น จึงทำให้ Warden ไม่ได้คำนึงถึงแรงเสียดทาน (Frictions) ที่มีอยู่ในการปฏิบัติการทางทหารซึ่งเป็นตัวกำหนดแนวทางการทำสงครามที่แท้จริง อีกทั้ง Warden ก็ไม่ได้คำนึงถึงวงรอบของการกระทำที่มีปฏิกิริยาโต้กลับ หรือวงรอบของ John Boyd นอกจากนี้แล้วคณะกรรมการศึกษายุทธศาสตร์ของกองทัพอากาศสหรัฐฯ ชุดหนึ่งเห็นพ้องว่า 5 Ring Model ของ Warden ควรจะเพิ่มวงที่ ๖ ที่ให้ ชื่อว่าวงการเชื่อมโยง (Connectivity Ring) ซึ่งหมายถึง ความเกี่ยวข้องกับสิ่งที่กำลังอำนาจภายนอกที่มีผลต่อขีดความสามารถของกำลังอำนาจข้าศึก ดังจะเห็นตัวอย่างที่ชัดเจนจากการทำสงครามในประเทศอิรักในครั้งนี้ คือ ปัจจัยภายนอกหลายประการ โดยเฉพาะเครือข่ายการก่อการร้ายสากลมีผลทำให้สงครามยืดเยื้อจนถึงปัจจุบันนี้ แต่อย่างไรก็ตาม Warden ตอบได้ว่า แนวความคิดการทำสงครามคู่ขนานที่มีประสิทธิภาพจะสามารถจัดความเป็นไปได้ของปัจจัย ดัง กล่าวทั้งหมด ยังมีการประเมินความคิดของ Warden อื่น ๆ อีกเช่น ผู้ที่นิยม Clausewitz วิเคราะห์ว่าภาวะผู้นำได้เป็นเป้าหมายที่สำคัญเสมอไป วงอื่น ๆ หรือจุดเชื่อมโยงระหว่างวงต่าง ๆ ของ 5 Ring Model อาจจะเป็นจุดศูนย์กลางที่มีค่ามากกว่า ดังนั้นความสำคัญน่าจะอยู่ที่การกำหนดจุดศูนย์กลางให้ถูกต้องมากที่สุดตามสถานการณ์ขณะนั้น นอกจากนั้น Pape ยังเสริมด้วยว่าข้าศึกอาจจะหลีกเลี่ยงการโจมตีภาวะผู้นำด้วยการสร้างตัวแทนที่จะสามารถปฏิบัติหน้าที่แทนผู้นำไว้หลายคน อย่างไรก็ตาม Warden ก็ได้กลับว่า ถึงจะไม่สามารถกำหนดกลุ่มผู้นำหรือภาวะผู้นำ ออกมาเป็นเป้าหมายได้อย่างชัดเจน ก็จะใช้วิธีการทำลายกลุ่มของจุดศูนย์กลาง (A Combination of COGs) ในวงอื่น ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อความตั้งใจ และจิตใจที่จะทำการรบของผู้บังคับบัญชาของข้าศึกได้ ความคิดนี้สามารถใช้ Air Power อันทันสมัย โจมตีกลุ่มของจุดศูนย์กลางได้ หรือที่เรียกว่า สับให้แหลกเป็นพันชิ้น (Death By A Thousand Cut) Warden พยายามแสดงให้เห็นว่า เหตุผลที่สำคัญที่สุดสำหรับการใช้ทฤษฎีของเขา คือ การกำหนดและเลือกจุดศูนย์กลางทั้งหลายซึ่งสัมพันธ์กับภาวะผู้นำ ทฤษฎีของ Warden นอกจากจะมีอิทธิพลมากใน Desert Storm Operation แล้ว ทฤษฎีของเขายังถูกนำมาใช้ในปฏิบัติการทางทหารของสหรัฐฯ อย่าง Iraqi Freedom Operation ตั้งแต่ต้นของการปฏิบัติการ คือเมื่อ ๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๖ ประธานาธิบดี จอร์จ บุช สั่งการให้เครื่องบิน โจมตีเป้าหมายที่ได้รับรายงานจาก CIA ถึงตำแหน่งที่พักของประธานาธิบดีซัดดัม ฮุสเซน และที่ปรีภยาระดับสูง รวมทั้งเป้าหมายศูนย์การบัญชาการควบคุมเครือข่ายการสื่อสารของกองทัพอิรัก แต่ประธานาธิบดี ซัดดัม ยังคงมีชีวิตอยู่หลังจากการโจมตี ในกรณีนี้ Warden วิเคราะห์ว่า ถ้าประธานาธิบดี ซัดดัม ถูกสังหารในการโจมตีครั้งแรก สงครามอาจจะจบลงในเวลาอันรวดเร็ว หรืออีกหนทางปฏิบัติหนึ่งคือ การทำให้การปกครองของประธานาธิบดี ซัดดัม อยู่ในสถานะที่ไม่สามารถควบคุมบังคับบัญชาได้ด้วยการโจมตีวงที่ ๒ ซึ่งก็คือ ปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญ เช่น ระบบเครือข่ายโทรศัพท์ วิทยุ โทรทัศน์ และไฟฟ้า

รวมทั้งระบบการจ่ายน้ำมันปิโตรเลียมภายใน เพราะว่าตราบดที่ปัจจัยพื้นฐานสำคัญดังกล่าวยังคงใช้งานได้ ประธานาธิบดี ชัคคัม ก็จะคงอยู่ในฐานะควบคุมบังคับบัญชาประเทศอิรักได้ ประชาชนชาวอิรัก ก็อาจคิดว่าประธานาธิบดี ชัคคัม จะมีชัยชนะในขั้นตอนสุดท้าย แต่กองกำลังของสหรัฐฯ ไม่ได้ทำลายปัจจัยพื้นฐานสำคัญดังกล่าว เนื่องจากต้องการแสดงออกซึ่งมนุษยธรรม หรือต้องการรักษาไว้เพื่อใช้ประโยชน์ภายหลังสงคราม และยังคงเหมือนว่าปัจจัยในเรื่องภาวะผู้นำในแบบของ Warden เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญไม่มากเท่ากับที่เขาได้ให้ไว้อีกต่อไปแล้ว เพราะว่าในขณะนี้สภาพสังคมได้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสังคมอุตสาหกรรม เป็นสังคมข่าวสารข้อมูล และเปลี่ยนจากระบบการควบคุมแบบศูนย์กลางมาเป็นการควบคุมแบบกระจายอำนาจ ดังนั้นระบบเครือข่ายจะแทนที่การปกครองตามลำดับชั้น การควบคุมและการตัดสินใจระดับยุทธศาสตร์จะกลายเป็นแบบกระจายอำนาจ ซึ่งจะมีตัวอย่างให้เห็นในการปฏิบัติการ Iraqi Freedom คือ หลังจากการโจมตีทางอากาศต่อเป้าหมายที่เป็นระบบควบคุมบังคับบัญชาจนพังยับเยินแล้ว แต่กองกำลังอิรักยังคงปฏิบัติการรบนอกแบบได้ ดังนั้นถ้าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างชัดเจนในอนาคตก็จะส่งผลให้ปัจจัยภาวะของผู้นำของ Warden ลดความสำคัญต่อระบบลงมาก ด้วยเหตุดังกล่าว สงครามการควบคุม (Control Warfare) ในอนาคตน่าจะต้อง สามารถส่งผลกระทบต่อจุดศูนย์กลางที่ไม่เกี่ยวเนื่องกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการกำหนดเป้าหมายเป็นช่องทางของข้อมูลข่าวสารแนวนอน (Horizontal Information) แทนที่จะเป็นสายการบังคับบัญชาในแนวตั้ง (Vertical Command)

จากการศึกษาและวิเคราะห์มาแล้วข้างต้น ดูเหมือนว่าทฤษฎีของ Boyd ทฤษฎีของ Clausewitz และ ปรัชญาของ SunTzu จะเสริมให้ทฤษฎี ๕ วงทางยุทธศาสตร์ของ Warden มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้นในการทำสงคราม และการจัดการกับความขัดแย้งในยุคปัจจุบันซึ่งเป็นยุคโลกาภิวัตน์ แต่อาจจะต้องพิจารณาถึงที่ ๖ ในเรื่องปัจจัยภายนอก รวมทั้งทฤษฎียุทธศาสตร์ของเหมาเซตงควบคู่กันกับการวางยุทธศาสตร์ไปด้วย มิฉะนั้นนอกจากจะทำให้ฝ่ายตรงกันข้ามเป็นอัมพาตทางยุทธศาสตร์ไม่ได้แล้ว ฝ่ายเราก็จะเป็นอัมพาตเสียเอง

๒. แนวความคิดการสงครามที่มีเครือข่ายเป็นศูนย์กลาง(Network Centric Warfare)

ในอดีตตั้งแต่ยุคที่ อเล็กซานเดอร์ เกรแฮม เบลล์ ประดิษฐ์โทรศัพท์เครื่องแรกในโลกขึ้นใช้งานในปี พ.ศ. ๒๔๑๕ หรืออีก ๒๐ ปีต่อมาที่ มาร์โคนี คิดประดิษฐ์วิทยุซึ่งเป็นเครื่องมือสื่อสารไร้สายขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๓๕ เครื่องมือสื่อสารเป็นเพียงเครื่องช่วยให้การปฏิบัติการรบประสบความสำเร็จ ในสงครามโลกครั้งที่ ๒ เฮลมุท วอน มอลเค (Helmuth Von Moltke) ผู้บัญชาการกองทัพบกเยอรมันใช้โทรเลขและรถไฟเป็นครั้งแรกในการรบบตามแผนชลีเฟิน

Plan) โดยใช้เป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจให้สอดคล้องระหว่างเวลากับสถานที่ตามแผนการรบที่กำหนดไว้แล้ว ยุทธการสายฟ้าแลบ (Blitzkrieg) ของเยอรมันที่ใช้ในสงครามโลก ครั้งที่ ๒ ซึ่งปัจจัยด้านเวลา มีความสำคัญมากขึ้น แต่การติดต่อสื่อสารก็ยังเป็นเพียงเครื่องช่วยให้ดำเนินการตามแผนให้ราบรื่นขึ้นเท่านั้น การติดต่อสื่อสารไม่เคยส่งผลหรือมีอิทธิพลมากต่อแนวความคิดในการใช้กำลังทางทหาร ยิ่งถ้าคิดถึงในระดับยุทธศาสตร์ การกำหนดหลักนิยมในการทำสงครามของทุกเหล่าทัพซึ่งจะมีผลต่อแนวความคิดในการทำการรบ การจัดองค์กร การวางกำลัง และการใช้กำลัง เครื่องมือสื่อสารแทบจะไม่มีบทบาทที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดในการทำสงคราม แต่หลังจากสงครามอ่าวเปอร์เซียใน พ.ศ. ๒๕๓๔ ที่สหรัฐฯ เป็นผู้นำทัพร่วมกับกองกำลังสหประชาชาติ ความก้าวหน้าในเทคโนโลยีสื่อสารและสารสนเทศมีอิทธิพลต่อแนวความคิดในการทำการรบเป็นอย่างมาก ส่งผลให้เกิดการปฏิวัติแนวความคิดในกิจการทหาร (Revolution in Military Affairs: RMA) แพร่หลายไปยังวงการทหารทั่วโลกโดยมีแนวความคิดพื้นฐานหลักในการใช้เครือข่ายสื่อสารและสารสนเทศในการทำยุทธสมัยใหม่ ที่เรียกว่า การสงครามที่มีเครือข่ายเป็นศูนย์กลาง (Network Centric Warfare)

จากหนังสือ The Implementation of Network Centric Warfare จัดทำโดย Force Transformation Office of the Secretary of Defense กระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ ที่มี A.K. Cebrowski เป็นผู้อำนวยการสำนักงานอยู่ ได้อธิบายถึงความเป็นมา ความหมาย วิธีการประยุกต์ใช้ และตัวอย่างการใช้งานแนวความคิด Network Centric Warfare ว่าเป็นทฤษฎีใหม่ของสงครามในยุคข้อมูลข่าวสาร เป็นการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสื่อสารและสารสนเทศ โดยเฉพาะทางด้านระบบเครือข่ายที่ทำให้สามารถกระจายข้อมูลข่าวสารลงไปได้ในทุกระดับ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติการทางทหารในปัจจุบันมุ่งเน้นไปที่ระบบสารสนเทศที่เชื่อมต่อกันบนระบบเครือข่าย เพราะการเชื่อมต่อกันจะช่วยให้ข้อมูล ข่าวกรอง สารสนเทศ และองค์ความรู้ สามารถไหลเวียนไปมายังระบบต่าง ๆ ที่เชื่อมต่อได้ เทคโนโลยีสื่อสารและสารสนเทศ โดยเฉพาะทางด้านเครือข่าย ส่งผลให้เกิด RMA ดังต่อไปนี้

๒.๑ ปฏิวัติความเร็วในการปฏิบัติการทางทหาร

สหรัฐฯ เริ่มใช้งานเครือข่ายสื่อสารและสารสนเทศอย่างเต็มรูปแบบเป็นครั้งแรกในสงครามอ่าวเปอร์เซีย และจะไม่ประสบผลสำเร็จในการรวมกำลังอากาศยานประมาณ ๖๐ เครื่องในการโจมตี (Package Attacker) ถ้าไม่มีการใช้เทคโนโลยีระบบสารสนเทศและเครือข่ายที่ดี สหรัฐฯ ใช้ระบบสารสนเทศประมวลผลและออกคำสั่งการปฏิบัติการทางอากาศ (Air Tasking Order: ATO) ที่จะสั่งการให้นักบินที่ร่วมรบทราบว่าต้องขึ้นทำการบิน วันไหน เวลาใด จากสนามบินไหน และต้องทำการบินไปเติมน้ำมันกลางอากาศที่ตำแหน่งใด ต้องบินไปในเส้นทางใด

ให้ใช้เวลาที่เท่ากันที่จะไปรวมกันเป็นกลุ่ม ณ ตำแหน่งเหนือเป้าหมายใด เมื่อถึงเป้าหมายแล้วจะปฏิบัติการโจมตีอย่างไร เสร็จแล้วให้บินกลับไปยังสนามบินใดด้วยเส้นทางไหน กองทัพสหรัฐฯ ออก ATO ผ่านระบบเครือข่ายสื่อสารและสารสนเทศไปยังเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดในเวลาเดียวกัน และประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายโดยการรวมกำลังทางอากาศเข้าโจมตีอิรักอย่างต่อเนื่องหลายสิบรอบ ไม่ว่าจะเป็นการโจมตีระบบป้องกันทางอากาศของอิรัก กำลังรบ เครือข่ายสื่อสาร โทรคมนาคมและเป้าหมายโจมตีทางยุทธศาสตร์ต่าง ๆ โดยไม่ให้อิรักมีเวลาพักเลย การดำเนินการดังกล่าวเป็นการปฏิบัติระบบควบคุมและบังคับบัญชาของทหารที่จัดในรูปแบบปิรามิดที่มีมากกว่า ๓,๐๐๐ ปีลงอย่างสิ้นเชิง จากหลักการจัดหน่วยพื้นฐานทางทหารที่แบ่งเป็นหมู่ละ ๑๐ คน มีผู้บังคับหมู่เป็นผู้ควบคุมและบังคับบัญชา และรวม ๔ หมู่เป็น ๑ หมวด ๔ หมวดเป็น ๑ กองร้อย โดยอยู่ภายใต้การบัญชาการของกองพัน กองพล กองทัพภาคตามลำดับ นั่นคือการสั่งการในการใช้กำลังทางอากาศในสงครามอ่าวเปอร์เซียซึ่งกลายเป็นรูปแบบการสั่งการโดยตรงไปยังผู้ปฏิบัติในแต่ละภารกิจ แม้ว่าเครือข่ายที่ใช้ในขณะนั้นยังไม่สมบูรณ์ต้องมีการส่งแผ่นDiskette ไปให้หน่วยเกี่ยวข้อง แต่นั่นคือจุดเริ่มต้นของNetwork Centric Warfare ปัญหาในการเชื่อมต่อเครือข่ายระหว่างกองทัพอากาศกับกองทัพเรือสหรัฐฯ สายการควบคุมและบังคับบัญชาที่แยกกันระหว่างเหล่าทัพในเวลานั้นกลับส่งผลให้เห็นความจำเป็นในการจัดกองกำลังร่วมขึ้นอย่างชัดเจน

ในการปราบปรามผู้ก่อการร้ายสากลในอัฟกานิสถานมีการประชุมวางแผนการรบผ่านเครือข่ายระหว่างผู้บัญชาการกองกำลังในส่วนหน้า ไปจนถึงผู้บัญชาการกองกำลังร่วมเป็นครั้งคราว ในการประชุมดังกล่าวมีการแสดงภาพถ่ายทางดาวเทียม แสดงผลการโจมตีทิ้งระเบิดทางอากาศ (Bomb Damage Assessment) ข้อมูลข่าวสารการเคลื่อนไหวของฝ่ายตรงข้าม รูปภาพเคลื่อนไหวแสดงถึงสถานการณ์ในขณะนั้น ข้อมูลของเป้าหมาย ฯลฯ โดยผู้บังคับบัญชาแต่ละลำดับชั้นสามารถใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เคลื่อนที่รับข้อมูลข่าวสารทั้งหมดเป็นข้อมูลอ้างอิงแบบ Real Time ในการพิจารณาหรือวางแผนการรบ นั่นคือผู้บังคับบัญชาทุกลำดับชั้นสามารถร่วมกันแสดงความคิดเห็นตัดสินใจในสถานการณ์จริงโดยไม่ต้องเสียเวลาเดินทางไปรวมกัน ในเวลาเดียวกันการประชุมวางแผนการรบผ่านเครือข่ายยังทำให้ผู้บังคับบัญชาหน่วยงานส่วนหน้าในพื้นที่ได้ทราบ โดยมองเห็นภาพรวมความคืบหน้าของสถานการณ์รบในเวลานั้น สามารถตรวจสอบยืนยันเพื่อรับทราบความต้องการของผู้บังคับบัญชาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทำให้สามารถตัดสินใจได้อย่างชัดเจนและรวดเร็วขึ้นว่าหน่วยของตนต้องทำอะไรในเวลานั้น นั่นคือNetwork Centric Warfare ทำให้ผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นไม่ต้องเสียเวลาในการเดินทางมาประชุมร่วมกันเพื่อวางแผนการรบ และยังสามารถทำการรบได้อย่างสอดคล้องกันด้วยการรับรู้สถานการณ์ (Situational Awareness) จริงในเวลานั้นได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้นวงจรการปฏิบัติการรบที่ประกอบด้วย๖

ขั้นตอน ได้แก่ วิเคราะห์สถานการณ์ ตัดสินตกลงใจ วางแผน สั่งการ ปฏิบัติ ตรวจสอบผลการปฏิบัติ แล้วนำกลับมาวิเคราะห์สถานการณ์ต่อจึงสามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็วอย่างไม่เคยมีมาก่อน ความสามารถในการร่วมตัดสินใจจากสถานการณ์จริงในเวลานั้น ๆ ประกอบกับความรวดเร็วในการแจกจ่ายข้อมูลข่าวสารของเครือข่ายสื่อสารและสารสนเทศทำให้ จังหวะในการปฏิบัติการรบ (Operational Tempo) ถูกปฏิบัติให้เร็วขึ้นอย่างก้าวกระโดด การต่อสู้ในอวกาศนิตสถานจึงสามารถประสบความสำเร็จ พิชิตขีดจำกัดทางด้านเวลาไม่ว่าจะเป็นเรื่องของกำหนดเวลาเทศกาลถือศีลคดของชาวมุสลิม หรือความหนาวเย็นในฤดูหนาวที่กำลังจะมาถึง จะกล่าวได้ว่าสหรัฐฯ มี ความมั่นใจในความสำเร็จจากการปฏิบัติการในรูปแบบใหม่นี้มากประธานาธิบดี Bush จึงกล้าตัดสินใจประกาศเปิดสงครามในเดือนตุลาคมซึ่งเป็นเวลาที่เริ่มเข้าสู่ฤดูหนาว

๒.๒ ปฏิบัติการรับรู้สถานการณ์ในสนามรบ

ในสงครามอ่าวเปอร์เซียในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ นายพล นอร์แมน สวาชคอฟฟ์ ผู้บัญชาการกองกำลังสหรัฐฯ และสหประชาชาติต้องเร่งสร้างฐานที่มั่นในประเทศซาอุดีอาระเบีย เพื่อทำสงครามกับอิรัก แต่ ๑๐ ปีหลังจากนั้น ในการปราบปรามผู้ก่อการร้ายในอัฟกานิสถาน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๔ - ๒๕๔๕ ที่ผ่านมา นายพลทอมมี แฟรงค์ ของสหรัฐฯ บัญชาการรบจากศูนย์บัญชาการที่รัฐฟลอริดา มีภาพวิดีโอที่ถ่ายจากอากาศยานไร้คนขับ (Unmanned Air Vehicles: UAV) ที่สามารถรายงานสถานการณ์แบบ Real Time ในเกือบทุกเรื่อง ในการประชุมวางแผนการรบสหรัฐฯ ได้ใช้ระบบ GCCS (Global Command and Control System) ซึ่งรับภาพถ่ายจากดาวเทียมตรวจการส่งตรงไปยังหน่วยปฏิบัติการรบในพื้นที่ส่วนหน้าในสนามรบพร้อมกับการส่งภาพแสดงสถานการณ์ในสนามรบไปยังผู้บังคับบัญชาระดับสูงในเวลาจริง อย่างที่ได้กล่าวมาแล้วว่าตั้งแต่ระดับผู้บังคับบัญชาสูงสุดลงมาถึงผู้บังคับบัญชาในแต่ละระดับได้ใช้ข้อมูลร่วมกันรับรู้สถานการณ์ (Situational Awareness) จริง ในเวลานั้นพร้อมกันทำให้ทราบสถานการณ์ที่แท้จริงของแต่ละหน่วย เพื่อสามารถตัดสินใจในการปฏิบัติการต่อไปได้ทันที ยิ่งกว่านั้นข้อมูลข่าวสารดังกล่าวยังถูกแจกจ่ายไปยังกระทรวงกลาโหม ทำเนียบขาว รวมทั้ง องค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถติดต่อสื่อสารกันได้สองทาง ทำให้ผู้นำประเทศในทำเนียบขาวตลอดจนผู้บริหารระดับสูงในกระทรวงกลาโหมสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับหัวหน้าหน่วยในสนามรบผ่านระบบการประชุมทางวิดีโอได้ทันที โดยเฉพาะในการปฏิบัติการทางทหารที่อาจจะมีผลกระทบทางการเมือง ส่งผลให้มีความเข้าใจซึ่งกันและกันและมั่นใจในการปฏิบัติการที่ดำเนินการอยู่ทุกทั้งทำเนียบขาวก็สามารถพิจารณาในการตอบสนองความเคลื่อนไหวของสื่อต่าง ๆ ไม่ให้เป็นไปตามที่ฝ่ายตรงข้ามต้องการได้ Network Centric Warfare ที่ทำให้ปฏิบัติการทางทหารเป็นไปได้ถึงขนาดนี้ต้องใช้การลาดตระเวนทางอากาศ การตรวจสอบ ฝ่าฝืน การติดต่อ สื่อสาร การนำร่อง การกระจายเสียง การใช้ยานกลุ่มดาวเทียมหลากหลายรูปแบบ นับเป็นการปฏิวัติที่เกิดจากการบูรณาการระบบสื่อสารและสารสนเทศอย่างเต็มรูปแบบ (IT Integration) ทำให้การรับรู้สถานการณ์การรบเปลี่ยนแปลงไปแบบก้าวกระโดด ทำให้สามารถดำเนินการทางยุทธวิธีได้อย่างต่อเนื่องจากข้อมูลข่าวสารที่แท้จริงจากเดิมที่เคยกล่าวกันว่า ยอดขุนพลต้องสามารถตัดสินใจในสถานการณ์รบที่ไม่ทราบชัดเจน มาเป็นในวินัยยอดขุนพลต้อง

สามารถตัดสินใจได้ว่าข้อมูลข่าวสารที่หลังไหลเข้ามาอย่างมหาศาล ข่าวสารใดมีลำดับความสำคัญมากกว่ากันในแต่ละวินาที

๒.๓ ปฏิวัตรูปแบบการรบจากการใช้เครือข่าย

การปฏิบัติการรบในการใช้กำลังทางอากาศประกอบด้วย ๔ ขั้นตอนได้แก่ ตรวจจับ ค้นหา พิสูจน์ฝ่าย กำหนดเป้าหมายเข้าโจมตี ทำลาย ซึ่งกองทัพอากาศสหรัฐฯ ได้กำหนดรายละเอียดเป็น ๖ ขั้นตอนได้แก่ Find Fix Target Track Employ และ Assess ในขั้นตอนการตรวจจับค้นหาไปจนถึงการแยกแยะพิสูจน์ฝ่ายว่าเป็นฝ่ายข้าศึกหรือไม่นั้นเป็นภารกิจของระบบ Sensor ที่ประกอบด้วยระบบป้องกันทางอากาศที่มีเรดาร์ การลาดตระเวน ดาวเทียมถ่ายภาพทางอากาศ ฯลฯ ขั้นตอนการกำหนดเป้าหมายเข้าโจมตี และทำลาย เป็นขั้นตอนของการใช้กำลังที่ประกอบด้วยการใช้กำลังเครื่องบินโจมตี เรือรบ รถถัง ต่าง ๆ ในอดีตที่ผ่านมาปฏิบัติการในการใช้กำลังจะแบ่งให้แต่ละเหล่าทัพรับผิดชอบในการเข้าปฏิบัติการในแต่ละภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ตัวอย่างเช่น ในการโจมตีทางอากาศ นักบินจะใช้เครื่องบินโจมตีที่บรรจุจรวดนำวิถีด้วยแสงเลเซอร์เข้าโจมตีเป้าหมาย โดยนักบินบนเครื่องบินลำหนึ่งจะทำหน้าที่ชี้เป้าหมายที่โจมตีด้วยการฉายแสงเลเซอร์ไปยังเป้าหมายนั้น ในสถานการณ์จริงนักบินที่ทำหน้าที่ชี้เป้าดังกล่าวจะต้องคอยระวังการถูกโจมตีจากฝ่ายตรงข้ามไม่ว่าจะจากจรวดต่อสู้อากาศยานจากภาคพื้นดิน หรือจากเครื่องบินรบของฝ่ายตรงข้ามทำให้อัตราความแม่นยำในการโจมตีลดลง ในอดีตภารกิจการสนับสนุนทางอากาศโดยตรง ที่ใช้กำลังทางอากาศสนับสนุนหน่วยรบภาคพื้น หรือกำลังทางเรือนั้น เป็นที่ยอมรับและทราบกันว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่ำมาก

จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ผ่านมาจะเห็นว่ระบบ Sensor มีความก้าวหน้ามากขึ้นขยายผลไปถึงการใช้งานในห้วงอวกาศ สามารถสนับสนุนภารกิจในการตรวจจับค้นหาและพิสูจน์ฝ่ายให้ทุกเหล่าทัพได้ โดยปฏิบัติการอย่างเป็นเอกเทศ ในขณะที่ในช่วงเวลาก่อนสงครามอ่าวเปอร์เซีย ปัญหาจากการติดต่อสื่อสารและการรับทราบสถานการณ์การรบจริงต้องใช้เวลานานกว่าจะทราบผล ทำให้แต่ละเหล่าทัพต่างก็วางแผนปฏิบัติการรบเบ็ดเสร็จในตัวเอง จึงมีสายการบังคับบัญชาที่แยกกันเป็นเอกเทศ ส่งผลให้มีเครือข่ายที่เป็นเอกเทศของแต่ละเหล่าทัพไปด้วย แต่เมื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) โดยเฉพาะด้านเครือข่ายมีความก้าวหน้าจนทำให้สามารถติดต่อสื่อสารได้ ทำให้สามารถมองเห็นสถานการณ์การรบในพื้นที่จริงในเวลานั้น ๆ ส่งผลให้สามารถปฏิบัติการร่วมโดยใช้กำลังรบในทุกด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ นั่นคือการปฏิบัติการจากแนวความคิดของ Network Centric Warfare ทำให้สามารถเลือกจัดกำลังรบหน่วยรบและประเภทกำลังรบที่ทำให้ได้เปรียบมากที่สุดในระบบ ณ เวลานั้น ๆ ได้ และสามารถบูรณาการกำลังรบร่วมในการปฏิบัติการในแต่ละขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการตรวจจับเป้าหมาย การพิสูจน์ฝ่าย การชี้เป้าและการเข้าทำลายโดยไม่แยกเหล่าทัพ เป็นการใช้ประโยชน์จากเครือข่ายสื่อสารและสารสนเทศให้เกิดผลสัมฤทธิ์ได้ตามที่ต้องการ ผลที่เกิดขึ้นทำให้นักบินปฏิบัติการได้ง่ายขึ้นมาก เพียงบินไปยังเป้าหมายตามวัน เวลา ที่กำหนดตามคำสั่ง ปล่อยอาวุธแล้วบินออกจากพื้นที่ นับเป็นการปฏิวัตรูปแบบในการเข้าโจมตีที่เกิดขึ้นได้เนื่องจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสื่อสารและสารสนเทศอย่างแท้จริง ยิ่งกว่านั้นเมื่อสามารถกำหนดเป้าหมายได้ชัดเจนจากเครือข่ายแล้ว การนำ UAV ที่บินอยู่ในท้องฟ้า เข้า

โจมตีตลอดจนการพัฒนาการถึงที่ปราศจากคนขับเข้าโจมตีภาคพื้นดินที่ย่อมเป็นไปได้โดยมีประสิทธิภาพ นี่คือการกระโดดที่มีการวิวัฒนาการและพัฒนา ในวงการทหารต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง

การรบในอวกาศนิสถานหน่วยรบพิเศษของกองทัพบกสหรัฐฯ นั่งบนหลังม้าใช้กล้องส่องทางไกลที่มีตัวชี้เป้าหมายโจมตีด้วยเลเซอร์ จะได้รับคำสั่งปฏิบัติการทางอากาศ ระบุว่าให้ชี้เป้าหมายตรงไหน ในเวลาใด ซึ่งเป็นเวลานานกี่วินาที ผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ Notebook ในเวลาเดียวกันนักบินที่บินเครื่องบินทิ้งระเบิดยุทธศาสตร์แบบ B-52 ที่มีอายุการใช้งานนานกว่า ๔๐ ปี ก็จะได้รับ ATO เช่นกัน ว่าเป็นไปถึงตำแหน่งใด เวลาเท่าไร และเมื่อได้รับสัญญาณที่มีการเข้ารหัสแล้วจากตัวชี้เป้าหมายเลเซอร์เมื่อใด ก็ให้ปล่อยระเบิดทำลายแบบ Joint Direct Attack Munition (JDAM) ขนาด ๒,๐๐๐ ปอนด์ ทันที ผู้ปฏิบัติการในการโจมตีทั้งสองคนไม่ต้องมีการติดต่อสื่อสารกัน แต่ก็สามารถปฏิบัติการในการทำลายเป้าหมายได้สำเร็จนั้นคือหน่วยบัญชาการกลางซึ่งเป็นกองบัญชาการร่วมประกอบด้วยผู้บังคับบัญชาและฝ่ายเสนาธิการของเหล่าทัพเป็นผู้วางแผนปฏิบัติการร่วมโดยใช้เครือข่ายร่วมติดต่อสื่อสาร ปฏิบัติการโจมตีจนประสบผลสำเร็จ หลังจากนั้นกองกำลังนาวิกโยธินของสหรัฐฯ ที่ทราบผลการโจมตีโดยมองเห็นด้วยตาผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์พกพา ก็จะนำกำลังเข้าไปยังพื้นที่โจมตีกองกำลังอัลไกดาที่หลงเหลืออยู่

ในสงครามอิรักครั้งล่าสุดก็เช่นกันหน่วยรบพิเศษของกองทัพบกสหรัฐฯ ใช้ตัวชี้เป้าหมายโจมตีด้วยเลเซอร์และรับ ATO ผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์พกพาพร้อม ๆ กับนักบินเครื่องบินทิ้งระเบิดพิสัยไกล B-52 ที่ได้รับ ATO ผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ใน Cockpit เนื่องจากทั้งสองฝ่าย จะมองเห็นภาพเป้าหมายในสถานการณ์จริงพร้อมกันตลอดเวลา จึงเป็นการรับทราบสถานการณ์รบที่แท้จริงร่วมกันในเวลาเดียวกันพร้อม ๆ กับที่กองบัญชาการกลาง ซึ่งสามารถสั่งการเปลี่ยนแปลงเป้าหมายหรือเวลาในการโจมตีได้ตามสถานการณ์จริง ส่งผลให้อัตราความสำเร็จในการโจมตีเป้าหมายสูงขึ้นอย่างก้าวกระโดดเมื่อเทียบกับผลสัมฤทธิ์ในอดีต

บทเรียนที่ได้รับจากการใช้ประโยชน์เครือข่ายสื่อสารและสารสนเทศในสงครามที่ผ่านมาทำให้วงการทหารเห็นความจำเป็นในการปฏิบัติการร่วมเป็นอย่างยิ่ง ปัจจุบันภารกิจการตรวจจับการชี้เป้าหมาย และการโจมตี สามารถแยกออกจากกันได้โดยเด็ดขาด ไม่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นที่เป็นขีดความสามารถเฉพาะของแต่ละเหล่าทัพ การปฏิบัติการในแต่ละขั้นตอนไม่มีความจำเป็นต้องแยกออกเป็นภารกิจของกองทัพบก กองทัพเรือ หรือกองทัพอากาศเพียงหน่วยใดหน่วยหนึ่งอีกแล้ว การรบจะต้องจัดวางเครือข่ายสื่อสารและสารสนเทศเพื่อให้สามารถรวมกำลังจากทุกเหล่าทัพในการปฏิบัติการรบในแต่ละขั้นตอน ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดในวินาทีนั้น ๆ ซึ่งสงครามปราบปรามผู้ก่อการร้ายในอัฟกานิสถานและสงครามในอิรักครั้งล่าสุดเป็นบทพิสูจน์ ทำให้เห็นได้อย่างชัดเจนถึงคำตอบของคำถามที่มักจะถามกันในวงการทหารว่า “จำเป็นต้องปฏิบัติการร่วมกันตรงไหน ?” นั่นคือกองบัญชาการร่วมสามารถวางแผนการรบโดยเลือกใช้กำลังที่มีขีดความสามารถเหมาะสมที่สุดในการปฏิบัติการตอบสนองต่อภารกิจเร่งด่วน ณ เวลานั้น ๆ ได้โดยไม่ต้องแบ่งแยกว่าเป็นกองทัพบก กองทัพเรือ หรือกองทัพอากาศ นับเป็นความสำเร็จที่เกิดขึ้นได้ เพราะความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสื่อสารและสารสนเทศ อันนับเป็นรูปแบบที่แท้จริงของ Network Centric Warfare นั่นเอง

๒.๔ ความอ่อนตัวในการปฏิบัติการรบโดยใช้เครือข่าย โดยการปฏิบัติให้ฝ่ายรับได้เปรียบฝ่ายรุก

การใช้ประโยชน์จากเครือข่ายสื่อสารและสารสนเทศที่ทำให้เกิดรูปแบบใหม่ของการรวมกำลังในการปฏิบัติการรบนั้น ไม่ได้หมายความว่ารูปแบบใหม่จะเป็นการปฏิบัติทางทหารที่ทำให้ต้องยกเลิกรูปแบบการปฏิบัติการรบแบบเดิม หรือยกเลิกหลักนิยม ยุทธศาสตร์ทางทหาร ที่เคยมีอยู่ ซึ่งตรงนี้เป็นจุดสำคัญที่ควรจะต้องระมัดระวังเป็นอย่างยิ่ง มิฉะนั้นอาจมีการวิเคราะห์สถานการณ์ผิดพลาด เหมือนกับเมื่อเกิดการประดิษฐ์จรวดแล้วมีผู้ทำนายว่าเป็นการจบลงของการใช้เครื่องบินรบ หรือเมื่อเกิด UAV แล้วคิดกันว่ามันคือการจบสิ้นของอาชีพนักบิน มีความจำเป็นเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาวิเคราะห์ และทำความเข้าใจในจุดเด่นจุดด้อย โดยเฉพาะขีดจำกัดของการรบในรูปแบบของ Network Centric Warfare ให้ชัดเจน

บทเรียนจากการปฏิบัติการรบร่วมโดยใช้เครือข่ายที่ผ่านมาจะกล่าวได้ว่ามีประสิทธิภาพสูงสุดสำหรับการปราบปรามผู้ก่อการร้าย ที่ทำให้สามารถกระจายกำลังหน่วยรบขนาดเล็ก อาจจะดับหมูปู่ให้ทั่วพื้นที่โดยให้พวกคอมพิวเตอร์พกพาที่เชื่อมต่อเครือข่ายไปด้วยและให้ทุกหน่วยรบได้รับทราบข้อมูลข่าวสารการเคลื่อนไหวของฝ่ายตรงข้าม รับทราบการตรวจพบผู้ก่อการร้ายของหน่วยรบอื่นในเวลานั้น ๆ มองเห็นสถานการณ์จริงของหน่วยรบอื่นในพื้นที่ต่าง ๆ สามารถเข้าไปสนับสนุนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์และทันเวลา ตลอดจนสามารถแจกจ่ายข่าวสารของผู้ก่อการร้าย เมื่อหน่วยของตนเองพบและขอความช่วยเหลือได้อย่างรวดเร็วอย่างไม่เคยมีมาก่อน เมื่อผู้บังคับหมู่หรือผู้บังคับหมวดได้รับข้อมูลข่าวสารจากหน่วยเหนือพร้อม ๆ กับข้อมูลข่าวสารจากผู้บังคับบัญชาในเวลานั้น ๆ ทำให้สามารถรับทราบสถานการณ์ที่ถูกต้อง จึงสั่งการให้หน่วยในบังคับบัญชาที่กระจายกำลังอยู่ในพื้นที่ ให้เข้าปฏิบัติการ ณ สถานที่ และ เวลาที่เหมาะสมที่สุดได้ในเวลาอันรวดเร็ว นั่นคือหน่วยรบที่ต้องตั้งรับคอยเฝ้าระวังการโจมตีของผู้ก่อการร้ายกลับสามารถใช้ศักยภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เหนือกว่าผู้ก่อการร้ายและใช้ประโยชน์จากเครือข่าย ทำให้อยู่ในสถานการณ์ที่ได้เปรียบกว่าผู้ก่อการร้ายที่ไม่มีเครือข่ายหรือมีเพียงเครือข่ายสื่อสารทางเสียงเท่านั้น ในการปฏิบัติการตอบโต้ได้กล่าวโดยสรุปในการปราบปรามผู้ก่อการร้าย หน่วยปราบปรามที่เสียเปรียบเนื่องจากเป็น ฝ่ายตั้งรับจะกลายเป็นผู้ที่ได้เปรียบในการรบ โดยการใช้เทคโนโลยีสื่อสารและสารสนเทศกระจายความได้เปรียบจากการรับรู้สถานการณ์จริงก่อนฝ่ายตรงข้ามนั่นเอง

๒.๕ การเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดเนื่องจากเทคโนโลยีระบบนำวิถีที่แม่นยำ

เทคโนโลยีระบบนำวิถีมีหลากหลาย เช่น การนำวิถีด้วยสัญญาณโทรทัศน์ การนำวิถีด้วยรูปลักษณะของเป้าหมาย การนำวิถีโดยใช้ระบบบอกพิกัดด้วยสัญญาณจากดาวเทียมที่เรียกว่า GPS (Global Position System) การนำวิถีด้วยแสงเลเซอร์ เป็นต้น ในสงครามอ่าวเปอร์เซียมีการเริ่มใช้การ

นำวิถีด้วยระบบ GPS เป็นครั้งแรกในสงครามเต็มรูปแบบ เป้าหมายที่ถูกทำลายโดยการนำวิถีด้วยระบบ GPS ด้วยปริมาณระเบิดทำลายน้ำหนัก ๑ ตัน เปรียบเทียบกับในสงครามเวียดนามที่ใช้ระบบนำวิถีด้วยสัญญาณโทรทัศน์จะต้องใช้ปริมาณระเบิดทำลายน้ำหนักมากถึง ๑๙๐ ตัน และถ้าใช้อุปกรณ์ชี้เป้าต่างๆ ในสงครามโลกครั้งที่ ๒ จะต้องใช้ปริมาณระเบิดทำลายน้ำหนักมากถึง ๙,๐๐๐ ตัน เป็นความแตกต่างแบบก้าวกระโดดที่โด่งดังในวงการทหาร แต่เมื่อเปรียบเทียบกับการนำวิถีด้วยแสงเลเซอร์ซึ่งมีความแม่นยำสูงขึ้นไปอีก จะสามารถลดปริมาณระเบิดลงได้จนเหลือแค่ ๑/๒ หรือ ๑/๔ เท่านั้น จากความแม่นยำดังกล่าวทำให้เกิดแนวความคิดในการพัฒนาระเบิดทำลายขนาดเล็ก (Small Diameter Bomb) และมีการพัฒนาในกลุ่มประเทศที่มีขีดความสามารถสูง เมื่อระเบิดทำลายมีขนาดเล็กลงทำให้สามารถติดตั้งใช้งานบนเครื่องบินรบ เรือลาดตระเวน หรือรถถังได้ ส่งผลให้อาณาภาพในการเข้าโจมตีของเครื่องบินรบเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมาก เมื่อผลสัมฤทธิ์ในการเข้าโจมตีของเครื่องบินหนึ่งลำเปลี่ยนแปลงไปมาก ความจำเป็นที่ต้องใช้เครื่องบินรบจำนวนมากก็ลดลง นั่นคือสามารถปรับลดปริมาณของเครื่องบินรบ เรือรบ หรือรถถัง ลงได้ โดยที่ยังมีอาณาภาพในการโจมตีเท่าเดิมหรือดีกว่าเดิม

แม้ว่าการนำวิถีด้วยแสงเลเซอร์จะแม่นยำกว่าการนำวิถีด้วยระบบ GPS แต่ในทางปฏิบัติแล้ว การนำวิถีด้วยแสงเลเซอร์ต้องมีการชี้เป้าที่แม่นยำซึ่งต้องปฏิบัติการในพื้นที่การรบ เครื่องบินชี้เป้าต้องบินเข้าไปพร้อมกับความระมัดระวังจากการถูกโจมตีด้วยอาวุธต่อสู้อากาศยานภาคพื้นหรือจากเครื่องบินฝ่ายตรงข้าม ต้องชี้เป้าให้แม่นยำจนกว่าเป้าจะถูกทำลาย ในขณะที่การนำวิถีด้วยระบบ GPS ถ้ามีข้อมูลบอกตำแหน่งของเป้าหมายที่ถูกต้องก็เพียงนำเครื่องบินทิ้งระเบิดบินในระยะสูงเกิน ๑๐,๐๐๐ ฟุต ไปอยู่บริเวณเหนือเป้าหมายแล้วทิ้งระเบิดเท่านั้นเอง การนำวิถีด้วยระบบ GPS ได้ถูกพัฒนาขึ้นมากหลังจากสงครามอ่าวเปอร์เซีย ในสงครามอิรักครั้งล่าสุดเครื่องบินทิ้งระเบิดบินเข้าไปอยู่ห่างจากเป้าหมายประมาณ ๒๐ - ๔๐ กิโลเมตร แล้วทิ้งลูกระเบิดนำวิถีด้วย GPS/INS (Global Positioning System/ Inertial Navigation System) ระเบิดจะทิ้งถูก

เป้าหมายด้วยอัตราความแม่นยำ (CEP) ประมาณ ๑๐ - ๑๓ เมตร เมื่อเพิ่มความแม่นยำของระบบ GPS จะสามารถถูกเป้าหมายด้วยอัตราความแม่นยำ ไม่เกินหนึ่งเมตรเท่าเทียมกับการ นำวิถีด้วยแสงเลเซอร์ได้ จะเห็นได้ว่าการปฏิบัติการทิ้งระเบิดนำวิถีด้วยระบบ GPS ไม่มีความจำเป็นใด ๆ ที่จะต้องใช้เครื่องบินโจมตีบินเสี่ยงเข้าไปทิ้งระเบิดใกล้เป้าหมาย นี่คือเหตุผลที่ชัดเจนว่าทำไมเครื่องบินทิ้งระเบิดยุทธศาสตร์อย่าง B-1, B-2 และ B-52 จึงมีบทบาทสูงมากในสงครามอิรักครั้งที่ผ่านมา เมื่อมองจากอีกมุมหนึ่งการปฏิบัติการแบบนี้ไม่ต้องพึ่งแบบของเครื่องบิน (Platform) อีกแล้ว กองทัพอากาศสหรัฐฯ จึงได้เปลี่ยนแนวความคิดในการปฏิบัติการจาก Platform-based Operation มาเป็นการปฏิบัติการบนบรรทัดฐานของประสิทธิผล (Effect-based Operation)

ความแม่นยำในการปฏิบัติการของระบบนำวิถีด้วยระบบ GPS ที่ได้รับการพิสูจน์จากสงครามจริงตั้งแต่สงครามอ่าวเปอร์เซียเป็นต้นมา ส่งผลให้แนวความคิดในการวิจัยและพัฒนาด้านการทหารเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ถ้าอาวุธนำวิถีมีความแม่นยำสูงขนาดนั้น ความจำเป็นที่จะต้องใช้ฝีมือนักบินในการบินเข้าปฏิบัติการรบก็ลดลง ในเวลาเดียวกันการพัฒนาขีดความสามารถของ

อากาศยานที่มีอุปสรรคสำคัญคือความทนทานของนักบิน เช่น การปรับตัวรับแรง G ที่เปลี่ยนแปลง ในขณะที่เทคโนโลยีการผลิตเครื่องยนต์ วัสดุที่ทนต่ออุณหภูมิสูงเช่นที่ใช้ในยานอวกาศ ตลอดจนการออกแบบอากาศยาน มีความพร้อมอยู่แล้ว ทำให้การลงทุนวิจัยพัฒนาในด้านการบินในช่วงที่ผ่านมาเห็นความสำคัญ UAV กันมากอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน และขยายผลออกไปยังรถถัง ไรค์คันดัด้วย ดูเหมือนว่าสงครามหุ่นยนต์ที่เคยเห็นแต่ในภาพยนตร์วิทยาศาสตร์อาจจะกลายเป็นเรื่องจริงสำหรับสงครามในครั้งต่อไป

ตารางที่ ๑ การเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดเนื่องจากเทคโนโลยีระบบนำวิถีที่แม่นยำ

	สงครามโลกครั้งที่ 2	สงครามเวียดนาม	สงครามอ่าวเปอร์เซีย	สงครามอิรัก
ประเภทเครื่องบินทิ้งระเบิด	เครื่องบินทิ้งระเบิด B-17	เครื่องบินโจมตีทิ้งระเบิด F-4	เครื่องบินโจมตีทิ้งระเบิด F-117	เครื่องบินทิ้งระเบิด B-2
จำนวนเที่ยวบิน	1,500	30	1	1
เป้าหมายโจมตี	เป้าหมายขนาด 60ft×100ft	1 เป้าหมาย	2 เป้าหมาย	16 เป้าหมาย/เที่ยวบิน
ขนาดลูกระเบิด	250 lb	500 lb	2,000 lb	2,000 lb
จำนวนลูกระเบิด	9,000 ลูก	176 ลูก	2 ลูก	16 ลูก
ความแม่นยำ	3,300 ft	400 ft	10 ft	20 ft

อ้างอิง: Effect Based Operations Briefing, กระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ เมื่อ ๑๕ มี.ค. พ.ศ. ๒๕๔๖

๒.๖ การปฏิบัติหลักนิยมทางทหาร

๒.๖.๑ ปฏิรูปหลักการใช้กำลัง

Network Centric Warfare ทำให้สายการควบคุมและบัญชาการเปลี่ยนรูปแบบจากการสั่งการลงไปตามลำดับชั้น มาเป็นการสั่งการโดยตรง กระจายไปยังผู้ปฏิบัติทำให้การปฏิบัติการรวบรวมโดยใช้กำลังจากทุกเหล่าทัพกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงขึ้นเป็นอย่างมาก การปฏิบัติการรบในรูปแบบใหม่ที่ใช้เครือข่ายสื่อสารและสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพสูงนั้นทำให้เกิดการปฏิวัติแนวความคิดหลักนิยมต่าง ๆ ในการทำสงครามเป็นอย่างมาก หลักการรวมกำลังที่เดิม หมายถึง การรวมกำลังเครื่องบินรบ เรือรบ รถถัง ฯลฯ ที่เป็นการรวมกำลังไปยังตำแหน่งที่ต้องการ ณ เวลาที่กำหนด แต่ในการรบแบบใหม่ การรวมกำลัง หมายถึง การรวมพลังในการทำลาย การรวมอำนาจในการโจมตี ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องไปรวมกำลังในขั้นตอนการขนส่งอาวุธ (Weapon Carrier) และไม่จำเป็นต้องรวมกำลังในการเข้าหมายอีกต่อไป ยิ่งกว่านั้นการรวมกำลังในขั้นตอนดังกล่าวกลับกลายเป็นจุดอ่อนที่จะส่งผลให้ฝ่ายตรงข้ามทราบแนวโน้มความเคลื่อนไหวของฝ่ายเราเสียด้วยซ้ำ นั่นคือการรวมอำนาจการทำลายจากเครื่องบินรบ เรือรบ ตลอดจนยานยนต์ต่าง ๆ ที่อยู่ในตำแหน่งที่อาจจะกระจัดกระจายตามภูมิประเทศ ไปยังเป้าหมายที่ต้องการโจมตี จะเห็นได้ว่าการวางกำลังที่กระจัดกระจายซึ่งถือว่าเป็นรูปแบบการวางกำลังที่อ่อนแอตามแนวความคิดเดิม กลับกลายเป็นรูปแบบการวางกำลังที่เข้มแข็งทนทานถูกโจมตีและยากต่อการทำลาย แต่สามารถรวมอำนาจการทำลายได้ เนื่องจากการควบคุมและบัญชาการผ่านเครือข่ายสื่อสารและสารสนเทศที่ก้าวหน้านั่นเอง เปรียบเสมือนกับยุคที่เริ่มมีการประดิษฐ์ปืนใหญ่ แล้วนำไปเปลี่ยนเริ่มใช้การกระจายกำลังออกใช้งานปืนใหญ่ในการรบก่อนจึงประสบผลสำเร็จเป็นอย่างมาก

๒.๖.๒ ปฏิรูปหลักนิยมในการใช้กำลัง

อย่างที่กล่าวมาแล้วว่า Network Centric Warfare มีประสิทธิภาพสูงมากในการปราบปรามผู้ก่อการร้าย นั่นคือฝ่ายผู้ก่อการร้ายที่เป็นฝ่ายรุกจะประสบความยุ่งยากในการสร้างเครือข่ายที่สามารถใช้งานได้ตลอดไปในระยะยาวเพื่อการก่อการร้าย ในขณะที่ฝ่ายรัฐบาลซึ่งเป็นฝ่ายตั้งรับซึ่งมีเครือข่ายสื่อสารและสารสนเทศ ที่เป็นเครือข่ายพื้นฐานอยู่แล้วสามารถจัดตั้งเครือข่ายเพื่อปฏิบัติการกิจปราบปรามผู้ก่อการร้ายได้ทันที ทำให้สามารถดำรงการติดต่อสื่อสารและเครือข่ายได้ตลอดเวลาไปยังทุกพื้นที่ที่ต้องการ แจกจ่ายข้อมูลข่าวสารให้ทุกหน่วยได้พร้อมกัน ทุกหน่วยสามารถรับทราบข้อมูลข่าวสารที่บุคคลอื่นตรวจพบได้ทันที ทำให้การปฏิบัติการกวาดล้างผู้ก่อการร้ายเป็นไปในทิศทางเดียวกันตามทฤษฎีบัญชาการควบคุมและสั่งการ ตัวอย่างเช่นสามารถใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่สร้างเครือข่ายปราบปรามผู้ก่อการร้าย เมื่อตั้งเครือข่ายแล้วจะสามารถติดต่อประสานใช้งานหน่วยทหาร ตำรวจ สถานีดับเพลิง อำเภอบล เทศบาล หน่วยงานราชการทั้งหมดในพื้นที่ ตลอดจนอาสาสมัครภาคเอกชน ในการปราบปรามผู้ก่อการร้าย นั่นคือความก้าวหน้าของเครือข่ายสื่อสารและสารสนเทศ ทำให้ฝ่ายรับสามารถใช้ประโยชน์สูงสุดจากเครือข่ายเพื่อความสามารถเปรียบด้านการข่าวจนเหนือกว่าฝ่ายรุกได้

การที่ปฏิบัติการรบแบบที่กล่าวมาแล้ว จำเป็นต้องพิจารณาทบทวนเปลี่ยนแปลงหลักนิยมในการใช้กำลัง ตลอดจนหลักการใช้กำลัง ยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีเป็นอย่างมาก

ผลคือสงครามในรูปแบบ Network Centric Warfare ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมากตั้งแต่ระดับยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ทางทหาร หลักนิยมในการใช้กำลังทหาร การเตรียมกำลัง การสะสมกำลัง การจัดองค์กรของกำลังทหาร ยุทธวิธีต่าง ๆ ในการปฏิบัติการรบ การฝึก การศึกษา แนวทางการวิจัยและพัฒนา และที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด ได้แก่ การควบคุมและบัญชาการ และการจัดองค์กรด้านการข่าว นับเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ที่มีผลกระทบต่อกิจการด้านความมั่นคงทุก ๆ ส่วนเป็นอย่างมากจนน่าจะกล่าวได้ว่าเป็นการปฏิวัติทางทหาร

จากหนังสือ The Implementation of Network Centric Warfare จัดทำโดย Force Transformation Office of the Secretary of Defense ของกระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ ที่มี A.K. Cebrowski เป็นผู้อำนวยการสำนักงานอยู่ ได้อธิบายถึงความเป็นมา ความหมาย วิธีการประยุกต์ใช้ และตัวอย่างการใช้งานแนวความคิด Network Centric Warfare ดังนี้

Network Centric Warfare เป็นทฤษฎีใหม่ของสงครามในยุคข้อมูลข่าวสาร เป็นการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสื่อสารและสารสนเทศ โดยเฉพาะทางด้านระบบเครือข่ายที่ทำให้สามารถกระจายข้อมูลข่าวสารลงไปได้ในทุกระดับ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติการทางทหารในปัจจุบันมุ่งเน้นไปที่ระบบสารสนเทศที่เชื่อมต่อกันบนระบบเครือข่าย เพราะการเชื่อมต่อกันจะช่วยให้ ข้อมูล ข่าวกรอง สารสนเทศ และองค์ความรู้ สามารถไหลเวียน ไปมายังระบบต่าง ๆ ที่เชื่อมต่อได้

แนวความคิด Network Centric Warfare เกิดขึ้นจากการตอบสนองในทางทหารต่อยุคข้อมูลข่าวสารในระดับสูงสุด แนวความคิด Network Centric Warfare ครอบคลุมการใช้ยุทธศาสตร์ร่วม ยุทธวิธี เทคโนโลยี และขั้นตอนในการปฏิบัติการทางทหารในรูปแบบใหม่ ตลอดจนองค์กรเป็นการเพิ่มศักยภาพให้ได้เปรียบในการทำสงคราม

แนวความคิด Network Centric Warfare เน้นพฤติกรรมมนุษย์เมื่ออยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นเครือข่ายไม่ได้เน้นเทคโนโลยี กองทัพจะใช้พลังของแนวความคิด Network Centric Warfare ให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้อย่างไร ตัวอย่าง เช่น เมื่อทหารบก ทหารเรือ และ ทหารอากาศ ปฏิบัติภารกิจทางทหารกับฝ่ายตรงข้ามโดยรับทราบสถานการณ์ฝ่ายตรงข้ามร่วมกันในเวลาเดียวกัน ทั้งสามเหล่าทัพสามารถใช้ประโยชน์จากการรับรู้สถานการณ์ร่วมกันไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งในระดับยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี และการปฏิบัติการ นั่นคือการใช้ประโยชน์ของเครือข่ายทำให้เพิ่มศักยภาพในการทำสงครามได้อย่างเต็มที่ กองกำลังที่เป็นเครือข่ายทำให้กองทัพสหรัฐฯ สามารถปฏิบัติการแบบมุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ (Effects-based Operations: EBO) ซึ่งการปฏิบัติการแบบมุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ หมายถึง ปฏิบัติการต่าง ๆ มุ่งสู่การจัดรูปแบบพฤติกรรมของมิตรประเทศ ประเทศเป็นกลาง และศัตรูในยามสงบ ยามคับขันและในสงครามให้เป็นไปตามที่ปรารถนา Effects-based

Operations ไม่ได้เป็นรูปแบบใหม่ในการทำสงคราม ทุกสงครามที่ผ่านมาผู้ตัดสินใจทุกคนมุ่งหาทางสร้างเงื่อนไขเพื่อให้บรรลุความมุ่งหมายและเป้าหมายตามนโยบายผู้บัญชาการกองกำลัง ในศตวรรษที่ ๒๑ การปฏิบัติการแบบมุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ของกองกำลังเครือข่ายเป็นวิธีการวางแผนดำเนินการและการเข้าถึงของปฏิบัติการทางทหารที่ออกแบบรองรับผลสัมฤทธิ์ในการบรรลุเป้าหมายเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ

๓. การนำ Network Centric Warfare มาใช้จริงในวงการทหาร

กระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ ได้ประกาศวิสัยทัศน์ร่วม ๒๐๒๐ (Joint Vision 2020) ที่ได้ชี้แจงต่อรัฐสภาสหรัฐฯ ว่าเป็นการใช้ Network Centric Warfare ในการยกระดับในการปฏิบัติการร่วมกันด้วยแนวความคิดใหม่

จากหนังสือ “The Implementation of Network Centric Warfare” จัดทำโดย Force Transformation Office of the Secretary of Defense กระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ อธิบายถึงการประยุกต์ใช้ Network Centric Warfare ว่าต้องพัฒนา ๗ ส่วนสำคัญไปด้วยกัน ได้แก่

- ๑.) หลักนิยม (Doctrine)
- ๒.) องค์กร (Organization)
- ๓.) การฝึก (Training)
- ๔.) สิ่งของเครื่องใช้ (เทคโนโลยี) (Material Technology))
- ๕.) ผู้นำและการศึกษา (Leadership and Education)
- ๖.) บุคลากร (Personnel)
- ๗.) สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities)

ภาพที่ ๑ NCW Implementation – Co-evolution of DOTMLPF Functional Area

การพัฒนา Network Centric Warfare ไปใช้จะพิจารณาจากความก้าวหน้าในมิติใด มิติหนึ่ง เช่น เฉพาะเทคโนโลยี หรือ หลักนิยม ไม่ได้ ต้องดูจากความก้าวหน้าในการพัฒนาเพิ่ม ศักยภาพที่ได้จากแต่ละส่วนประกอบสำคัญหลักทั้ง ๗ ด้าน ว่าส่งผลต่อขีดความสามารถในการ ปฏิบัติภารกิจในภาพรวมเป็นอย่างไร การเปลี่ยนแปลงอย่างเต็มที่ไม่ว่าในส่วนประกอบใด ส่วนประกอบหนึ่งต้องการการเปลี่ยนแปลงในทุกส่วนประกอบอื่น ๆ ด้วย ประเด็นสำคัญในการ ประยุกต์ใช้แนวความคิด Network Centric Warfare คือการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงแนวความคิดที่มีศูนย์ รวมจากพื้นฐานที่แบ่งตามภารกิจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน (Platform-centric) มาเป็น แนวความคิดที่มีศูนย์รวมจากเครือข่าย (Network Centric) เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการ ปฏิบัติการร่วม นั่นคือการประยุกต์ใช้แนวความคิด Network Centric Warfare เป็นการปฏิรูปทาง ทหารที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลง คุณค่า ค่านิยม เจตคติ และความเชื่อของทหารเกี่ยวกับการ พัฒนาและใช้อำนาจการรบ ทั้งนี้สหรัฐฯ เน้นการปรับปรุงขีดความสามารถของกองทัพในประเด็น ต่อไปนี้

- ปรับปรุงการใช้ข้อมูลข่าวสารร่วมกัน (Information Sharing)
- เพิ่มคุณภาพของข้อมูลข่าวสาร (Quality of Information)
- เพิ่มศักยภาพในการรอบรู้สถานการณ์ร่วมกัน (Situation Awareness)
- เพิ่มความร่วมมือร่วมแรงกัน (Enhance Collaboration)
- ให้อำนาจดำเนินการในเวลาเดียวกันได้ด้วยตัวเอง (Enable Self-synchronization)

- เพิ่มศักยภาพในการสนับสนุนคำจูน (Enhance Sustainability)
- เพิ่มความเร็วในการบังคับบัญชา
- ปรับปรุงประสิทธิผลของภารกิจ (Improve Mission Effectiveness) ได้แก่ การปฏิบัติการบนบรรทัดฐานของประสิทธิผล (Effect-based Operation)

กองทัพอากาศ มีการพัฒนาแนวความคิดในการปฏิบัติการแบบใหม่ รูปแบบองค์กรและระบบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดกองกำลังเครือข่ายร่วม ตัวอย่าง เช่น Force XXI Battle Command Brigade และ ระบบ (FBCB2/BFT)/ Blue Force Tracking System ซึ่งมีคุณค่ามากต่อกองทัพบก นาวิกโยธิน และหน่วยปฏิบัติการพิเศษในปฏิบัติการ Operation Iraqi Freedom ที่ผ่านมามีทำให้กองทัพอากาศ มีศักยภาพในการรับรู้สถานการณ์ (Situation Awareness) ร่วมกัน สูงขึ้นมากและสามารถปฏิบัติการศูนย์รวมเครือข่าย (Network Centric Operations) ร่วมกัน ได้ทั้งกองทัพ ปัจจุบันกองทัพอากาศ กำลังพยายามอย่างเต็มที่ที่จะเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรในแนว ความคิดของปฏิบัติการทางทหาร โดยการฝึกอบรมและการศึกษา

ภารกิจหลักที่มีลำดับความสำคัญสูงสุดของ Force Transformation Office of the Secretary of Defense ตั้งแต่ก่อตั้งปลายปี ค.ศ. ๒๐๐๑ คือการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรในกระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ การฝึกอบรมและการศึกษาในปัจจุบันเพื่อสร้างคุณค่า ค่านิยม เจตคติ และความเชื่อเกี่ยวกับการพัฒนาและใช้อำนาจการรบต่อทหารที่จะเป็นผู้นำเหล่าทัพในอนาคต ซึ่งมีผลเป็นอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในการประยุกต์ใช้แนวความคิด Network Centric Warfare และการปฏิรูปกองกำลังทั้งหมดในกองทัพอากาศ ทั้งนี้การศึกษาเพื่อการปฏิรูปเน้นการพัฒนาและแพร่ กระจายความรู้ในส่วนที่เป็นกุญแจสำคัญต่อการปฏิรูป

การแพร่กระจายผสมผสานให้ซึมซับในแนวราบเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการปฏิรูปสู่ศูนย์กลางเครือข่าย (Horizon Fusion – a Catalyst for Net-centric Transformation) กลาโหมสหรัฐฯ เริ่มโครงการ Horizon Fusion นี้ตั้งแต่ต้นปี ค.ศ. ๒๐๐๓ เพื่อตอบสนองต่อวิสัยทัศน์ของรัฐมนตรีกระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ นาย Rumsfeld เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย พลังสู่จุดขอบปลาย (Power to the Edge) ในสนามรบ จากการที่นักรบในสนามรบที่เป็นผู้ใช้พลังที่อยู่ในจุดขอบปลายสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ต้องการได้ในเวลาที่ถูกต้อง ส่งผลให้ตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง ทำให้มีขีดความสามารถในการใช้พลังของทั้งกองทัพในการปฏิบัติการให้ประสบความสำเร็จได้ คำว่าแนวราบ (Horizontal) หมายถึง ความสามารถในการเข้าถึงได้ทั่วองค์กรแม้ว่าองค์กรจะมีรูปแบบเดิมที่มีสายงานตามลำดับชั้นในแนวตั้งอยู่ ในขณะที่คำว่า แพร่กระจายผสมผสาน (Fusion) หมายถึง ขั้นตอนและการประยุกต์ใช้ที่ย่อมให้เกิดการหลอมละลายผ่านศูนย์รวมเครือข่าย เป้าหมายของ Horizon Fusion คือสร้างมาตรฐาน นโยบาย ขั้นตอนการปฏิบัติ เพื่อความสามารถในการใช้

เครือข่าย Web-enabled ในอนาคต โดยมีกำหนดแล้วเสร็จในปี ค.ศ. ๒๐๐๘ ทั้งนี้มีการดำเนินการในแต่ละปีโดยมีเป้าหมายประจำปีโดยปรับแต่งขยายผลจากขีดความสามารถและมาตรฐานในปีที่ผ่านมา

กองทัพกสหรัฐฯ ประกาศแนวทางการปรับเปลี่ยนกองทัพกปี ค.ศ. ๒๐๐๓ (2003 Army Transformation Roadmap) ว่าจะดำรงและปรับปรุงขีดความสามารถของกำลังในปัจจุบันให้รองรับการปฏิบัติการร่วมไปพร้อม ๆ กับการพัฒนาขีดความสามารถของกำลังทหารให้สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบรองรับการปฏิบัติการรบที่ประกอบด้วยกำลังจากหลายเหล่าทัพได้ โดยการสร้างหน่วยรบที่มีอุปกรณ์เครื่องมือพร้อมในรูปแบบของ Future Combat System ซึ่ง Secretary of the Army Dr. Francis J. Harvey ประกาศแผนงานของโครงการ Future Combat System เมื่อเดือนเมษายน ปี พ.ศ. ๒๕๔๘

Future Combat System เป็นโครงการที่ได้วิจัยและพัฒนาาร่วมกับฝรั่งเศส ประกอบด้วยเครือข่ายร่วมเรียกว่า 18 Plus One Plus One Network หมายถึง หนึ่งเครือข่าย ประกอบด้วย ๑๘ ระบบสำหรับการปฏิบัติงานแต่ละหน่วยย่อย และมีการเชื่อมต่อเครือข่ายใหญ่เพื่อให้ทหารแต่ละคนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจาก Sensors และหน่วยต่าง ๆ ได้ (War-fighter Information Network-tactical [WIN-T]) Secretary of the Army Dr. Francis J. Harvey ประกาศแผนงานโครงการ Future Combat System โดยเมื่อเดือนเมษายน ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ใช้งบประมาณ ๑๑๒,๐๐๐ – ๑๑๗,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพื่อพัฒนากองทัพกสหรัฐฯ ให้สามารถส่งกำลังระดับกองพลน้อยเข้าปฏิบัติการรบได้ทุกจุดในโลกภายใน ๙๖ ชั่วโมง ระดับกองพลเต็มรูปแบบภายใน ๑๒๐ ชั่วโมง และกำลังรบ ๕ กองพล ภายใน ๓๐ วัน โดยมีกำหนดเวลาในการพัฒนากองพลน้อยแรกภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ และพัฒนาอีก ๓๒ กองพลน้อยภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ มีการพัฒนาเทคโนโลยีหลัก ได้แก่ ปืนใหญ่โจมตีเป้าหมายที่อยู่ห่างไกลเกินกว่าที่จะมองเห็นได้จากจุดยิง (Non-line-of-sight Cannon) ระบบนำวิถีโจมตีเป้าหมายที่อยู่ห่างไกลเกินกว่าที่จะมองเห็นได้ (Non-line-of-site Launch System) อุปกรณ์ตรวจจับภาคพื้นดินที่ไม่ต้องเฝ้าใช้งาน (The Unattended Ground Sensors) UAV และยานยนต์รบหุ่นยนต์ (Armed Robotic Vehicles)

Summary of JRP Weight Classes						
Small (Light) 31 to 400 lbs	 MATILDA 40 lbs	 PackBot 40 lbs	 ODIS 40 lbs	 TALON 80 lbs	 T3 110 lbs	 EOD MTR 145 lbs
	 RONS 600 lbs	 SARGE 650 lbs	 REDCAR 1000 lbs	 GLADIATOR 1600 lbs	 Mini-Flail 2500 lbs	
Small (Medium) 401 to 2500 lbs	 MDARS 2640 lbs	 DEMO III XUV 3000 lbs	 MULE 5000 lbs	 ARTS 8100 lbs	 RCSS 11,220 lbs	 Smoke HMMWV-CRS 11,500 lbs
	 DEUCE-CRS 18 tons	 D7G-CRS 28 tons	 A-AOE 34 tons	 Panther-CRS 40 tons	 Abrams Panther-CRS 43 tons	
Small (Heavy) 2501 to 20K lbs						
Large Over 30K lbs						

ภาพที่ ๒ Summary of JRP Weight Classes

กองทัพบกสหรัฐฯ ประสบกับปัญหาในโครงการ Transformation เป็นอย่างมาก เนื่องจากความต้องการที่สูงกว่าที่เทคโนโลยีจะสนับสนุนได้อย่างรวดเร็ว ตัวอย่างเช่น ความต้องการคอมพิวเตอร์ที่สวมใส่ได้ (Wearable Computer) สำหรับทหารราบในสมรภูมิ ที่ต้องการการวิจัยและพัฒนาเพื่อผลิตอุปกรณ์ที่ตอบสนองต่อความต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เห็นได้ชัดเจนจากที่กองทัพบกสหรัฐฯ ประกาศแผนงานความต้องการงบประมาณของโครงการ Future Combat Systems เพิ่มเติมประมาณ ๒๐-๒๕ billion \$ เพิ่มขึ้นประมาณ ๒๕ % ของงบประมาณเดิมที่กำหนดไว้ที่ ๘๒ billion \$ เมื่อ ๒๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๖

ยุทธศาสตร์ของกองทัพเรือสหรัฐฯ ก็มีการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมากจาก NSPG (Navy Strategic Planning Guidance Revision 2) ซึ่งกำหนดยุทธศาสตร์ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ถึง พ.ศ. ๒๕๖๘ ระบุความจำเป็นที่กองทัพต้องมีความเหนือกว่าในด้านข้อมูลข่าวสาร (Knowledge Superiority) การควบคุมและบัญชาการต้องได้รับข้อมูลข่าวสารประกอบการตัดสินใจแบบ Near Real Time จึงต้องมีเครือข่ายสื่อสารและสารสนเทศที่เข้มแข็งเพื่อให้สามารถปฏิบัติการแบบศูนย์รวมเครือข่ายได้ (Network Centric Operation) นอกจากนี้ยังมีการประกาศแนวทางการปรับเปลี่ยนกองทัพเรือปี พ.ศ. ๒๕๔๖ (Naval Transformation Roadmap 2003)

กองทัพอากาศสหรัฐฯ กำหนดความต้องการด้านเครือข่ายและความสามารถในการปฏิบัติ การร่วมไว้เป็นลำดับความต้องการสูงสุดในการพัฒนากองทัพอากาศเพื่อให้สามารถปฏิบัติการได้ตามแนวความคิดใหม่ ๖ ประการ ในการปฏิบัติการทางอากาศไว้ในแผนงาน Air Force Transformation Flight Plan (November 2003)

ปัจจุบันนอกเหนือจากสหรัฐฯ ซึ่งมีศักยภาพทางการทหารสูงที่สุดในโลกที่ใช้แนวความคิด Network Centric Warfare ในการพัฒนากองทัพแล้ว ประเทศในกลุ่มนาโตต่างก็พัฒนากองทัพและใช้แนวความคิดนี้ในการเตรียมกำลัง ความสามารถในการรบผ่านเครือข่ายของอังกฤษ (United Kingdom's Network-enabled Capability) และสงครามผ่านเครือข่ายของออสเตรเลีย (Australia's Network-enabled Warfare) ระบบป้องกันบนพื้นฐานเครือข่ายของสวีเดน (Swedish Armed Forces' Network-based Defense) และระบบควบคุมและสั่งการบนพื้นฐานความรู้ของสาธารณรัฐสิงคโปร์ (Republic of Singapore's Knowledge-based Command and Control) ประธานาธิบดี หูจิ่นเถา ประกาศนโยบายในการพัฒนาระบบป้องกันประเทศโดยเทคโนโลยีสารสนเทศและการทำสงครามบนพื้นฐานความรู้ (Knowledge-based Warfare) ด้วยการพัฒนากองทัพร่วมกับพลเรือนเพื่อความเป็นสารสนเทศ เมื่อ ๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๕

ประเทศเล็ก ๆ ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเช่น สิงคโปร์ เกาหลี อิสราเอล หรือสวีเดน ได้มีการพัฒนาระบบบัญชาการและควบคุม ในลักษณะที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลางไปในระดับหนึ่งแล้ว และปัจจุบันการพัฒนาระบบบัญชาการและควบคุมเกือบทุกประเทศ ใช้แนวทางของ Network Centric Warfare แต่มีขนาดและการเรียกชื่อที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

- Network Centric Warfare (NCW - อเมริกา ออสเตรเลีย เกาหลี อิสราเอล นอร์เวย์)
- Network Centric Operations (NCO – อเมริกา/ Pacific Command)
- Network Based Defense (NBD – สวีเดน)
- Network Based Operations (NBO - เยอรมัน)
- Network Enabled Capability (NEC – อังกฤษ)
- Network Enabled Operations (NEO - แคนาดา)
- Integrated Knowledge-based Command and Control (IKC2 – สิงคโปร์)
- Air Command and Control System (ACCS – กองทัพอากาศไทย)

๔. การพัฒนาเศรษฐกิจในโลกแห่งลูกบาศก์ รูบิก

บริษัทไอบีเอ็มได้วิเคราะห์ "เทรนด์" ในปัจจุบันที่จะมากำหนดโลกธุรกิจในปี ๒๐๒๐ ภายใต้งานวิจัยที่ชื่อว่า "การพัฒนาเศรษฐกิจในโลกแห่งลูกบาศก์รูบิก : เราจะเปลี่ยนเทรนด์ระดับ

โลกให้เป็นความมั่งคั่งในระดับท้องถิ่นได้อย่างไร" (Economic Development in a Rubik's Cube World : How to Turn Global Trends into Local Prosperity)

เมกะเทรนด์ที่ ๑ คือ กระแสโลกาภิวัตน์ที่อยู่รายล้อมตัวเราทุกคน ถึงแม้โลกาภิวัตน์จะไม่ใช่วิธีใหม่ แต่ตอนนี้การเปลี่ยนแปลงดำเนินไปอย่างรวดเร็วและขยายขอบเขตกว้างขวางอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน ตามข้อมูลขององค์การการค้าโลก (WTO) สัดส่วนของสินค้าและบริการที่ซื้อขายกันข้ามโลกเพิ่มขึ้นจาก ๔๐% ในปี ๑๙๙๐ เป็นเกือบ ๖๐% ในปี ๒๐๐๕ โดยเป็นผลมาจากการดำเนินการของ WTO และมาตรการกีดกันทางภาษีที่ลดลง จำนวนบริษัทที่ทำการค้าระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นถึง ๒ เท่า เป็น ๗๐,๐๐๐ บริษัทในช่วงเวลาเดียวกัน

เมกะเทรนด์ที่ ๒ คือ ประชากรและแหล่งแรงงานทั่วโลกกำลังมีการเปลี่ยนแปลงทั้งในแง่อายุและที่อยู่อาศัย จากรายงานของสหประชาชาติในระหว่าง ปี ๒๐๐๐ – ๒๐๒๐ คาดการณ์ว่า ๕๔% ของประชากรโลกที่เพิ่มขึ้น หรือคิดเป็น ๑.๘๐๐ ล้านคน จะพบอยู่ในประเทศกำลังพัฒนา และในอีก ๒ ทศวรรษข้างหน้า กลุ่มประเทศในแอฟริกาตอนล่าง เอเชียใต้ และเอเชียกลาง จะมีแรงงานเพิ่มขึ้น ๒๐๐ – ๓๐๐ ล้านคน ในทางกลับกัน แรงงานในอเมริกาเหนือจะเพิ่มขึ้นเพียง ๒๐ ล้านคนเท่านั้น ส่วนแรงงานในยุโรปและรัสเซียคาดว่าจะลดลงเกือบ ๔๐ ล้านคน

เมกะเทรนด์ที่ ๓ คือ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด เทคโนโลยีใหม่ๆ เกิดขึ้นมากมายอย่างรวดเร็วและกำลังครอบคลุมขอบเขตกว้างขวางมากขึ้น สถิติการใช้อินเทอร์เน็ตระหว่างปี ๒๐๐๐ – ๒๐๐๗ พบว่าจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั่วโลกเพิ่มขึ้นกว่า ๒ เท่า เป็นเกือบ ๑,๒๐๐ ล้านคน และคาดว่าจะเพิ่มเป็น ๒,๐๐๐ ล้านคน ภายในปี ๒๐๑๐

เมกะเทรนด์ที่ ๔ คือ ผู้บริโภคมีอำนาจมากขึ้น มีความรู้มากขึ้น และมีอำนาจในการตัดสินใจซื้อมากขึ้นด้วย IBM Institute for Business Value ได้วิจัยผู้บริโภคกว่า ๑๖,๕๐๐ คนทั่วโลกตลอดทั้งปี ๒๐๐๗ โดยผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้บริโภคมีความรู้มากขึ้น และมีอิทธิพลกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อธุรกิจในด้าน ไอบีเอ็มเรียกลูกค้ากลุ่มนี้ว่า "ผู้บริโภคที่รู้รอบด้าน (Omni consumer)" คนกลุ่มนี้จะไม่เชื่ออะไรง่ายๆ ทั้งยังมีความรู้ความสามารถ และใกล้ชิดกับเทคโนโลยีที่ทันสมัยมากขึ้น

เมกะเทรนด์ที่ ๕ คือ ความรับผิดชอบขององค์กรธุรกิจต่อสังคม (Corporate Social Responsibility-CSR) ถือเป็น ข้อบังคับสำหรับองค์กรธุรกิจ ไม่ใช่แค่งานเสริมอีกต่อไป เนื่องจากทั้งผู้บริโภคและพนักงาน ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มากขึ้นกว่าแต่ก่อนที่มอง CSR เป็นเพียงแค่องค์ประกอบที่ไม่เกี่ยวกับตลาด

เมกะเทรนด์ที่ ๖ คือ ปัจจัยเสี่ยงที่อยู่เหนือความคาดหมาย ไม่ว่าจะเป็นความไม่แน่นอนทางการเมือง รวมถึงปัญหาการก่อการร้าย ภัยพิบัติต่างๆ ก็ยังคงมีบทบาทสำคัญต่อการตัดสินใจที่จะกำหนดรูปแบบตลาดในปี ๒๐๒๐ เช่นกัน

บริษัทไอบีเอ็ม มีข้อเสนอแนะ ๓ ประการ ในการเตรียมตัวตอบรับผลกระทบจากเมกะเทรนด์นี้เพื่อการก้าวขึ้นเป็นผู้นำทางธุรกิจในปี ๒๐๒๐ ได้แก่

ประการที่ ๑ องค์กรต้องเข้าใจอย่างถ่องแท้ว่าธุรกิจและความต้องการของลูกค้าเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร สินค้าและบริการของบริษัทได้ตอบสนองความต้องการเหล่านั้นหรือไม่ และคำนึงถึงความสำเร็จของลูกค้า และลูกค้าของลูกค้าเป็นสำคัญ

ประการที่ ๒ องค์กรต้องเฝ้าติดตามการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและการลงทุนที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากนักลงทุนต่างชาติที่มีความพร้อมทั้งเงินทุน คน ความรู้ และความชำนาญ และเตรียมตัวรับมือกับความท้าทายเหล่านี้

ประการที่ ๓ องค์กรต้องตื่นตัวอยู่เสมอเพื่อรับมือกับการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นและไม่ลืมที่จะกำหนดปัจจัยที่ใช้ในการประเมินผลงานอย่างต่อเนื่อง

การเล่นเกมลูกบาศก์รูบิก ต้องบิดลูกบาศก์หลากหลายไปเรื่อยๆ จนกว่าจะจัดสีให้ตรงกันทุกด้าน ผู้เล่นต้องสังเกตและเข้าใจความสัมพันธ์ของสีและตำแหน่งของก้อนสีเหลี่ยมเล็กๆ แต่ละก้อนตลอดเวลาที่บิด ไปมาให้ดี จึงจะสามารถจัดการกับก้อนสีเหลี่ยมนี้ได้อย่างรวดเร็ว เมื่อเปรียบเทียบกับเกมนี้กับโลกธุรกิจ ความท้าทายที่เผชิญอยู่ คือ การทำความเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่างๆ ในการทำงานกับด้านทั้ง ๖ บนลูกบาศก์รูบิก

"เมกะเทรนด์" หรือแนวโน้มสำคัญที่เป็นแรงผลักดัน ๖ ประการ รวมกันอยู่บนด้านหนึ่งของลูกบาศก์รูบิก ในขณะที่มีนวัตกรรมทางธุรกิจ ความต้องการของลูกค้า สภาพการแข่งขัน การขยายธุรกิจ หรือพันธมิตรทางธุรกิจ เป็นองค์ประกอบอื่นๆ ทางธุรกิจอยู่บนอีก ๕ ด้านของลูกบาศก์ แต่ไม่ว่าทั้ง ๕ ด้านที่เหลือจะเป็นอะไร บนลูกบาศก์รูบิกแล้วต่างก็จะสัมพันธ์กันหมด

ขณะที่โลกกำลังเปลี่ยนแปลงในจังหวะที่เร็วขึ้น โดยมีแรงผลักดันจาก "เมกะเทรนด์" ทั้ง ๖ ประการดังกล่าว นวัตกรรม คือสิ่งจำเป็นที่องค์กรควรนำเข้ามาปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินธุรกิจ องค์กรทั้งหลายควรเริ่มเตรียมพร้อมสำหรับโลกธุรกิจในปี ๒๐๒๐ ตั้งแต่วันนี้ เช่นเดียวกับการมองลูกบาศก์รูบิกก่อนที่จะเริ่มเล่น การทำความเข้าใจว่าการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยด้านหนึ่งส่งผลต่อปัจจัยด้านอื่นๆ อย่างไร ถือเป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญในการคว้าชัยชนะขององค์กร และสิ่งสำคัญที่สุดคือ ผู้ชนะในปี ๒๐๒๐ ไม่ใช่องค์กรที่รู้และเข้าใจการเปลี่ยนแปลงได้ดีที่สุด แต่คือองค์กรที่สามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นได้ดีที่สุด

องค์ประกอบและปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ของประเทศไทย ที่มีผลต่อการรองรับ ความเปลี่ยนแปลงจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

๑. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑

๑.๑ บทนำ

การจัดทำแผนพัฒนาประเทศของไทยนับตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับแรกเมื่อปี ๒๕๐๔ จนถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ มีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องภายใต้สถานการณ์และเงื่อนไข รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยเฉพาะในช่วงของ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ การพัฒนาประเทศอยู่ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ จึงเป็นจุดเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของการวางแผนที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ตามแนวพระราชดำรัส “เศรษฐกิจพอเพียง” มี “การพัฒนาแบบองค์รวม” และเริ่มให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคการพัฒนา ต่อมาในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ และฉบับที่ ๑๐ ได้ น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ ผลการพัฒนาประเทศก่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ ได้ข้อสรุปว่า การพัฒนาเศรษฐกิจก้าวหน้า การพัฒนาสังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีปัญหา การพัฒนาไม่ยั่งยืน และการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประยุกต์ใช้ในการพัฒนาประเทศที่เริ่มดำเนินการตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ ต่อเนื่องถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ โดยแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ เปลี่ยนแนวคิดจากเดิมที่มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจ เป็นการเน้นให้คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาประเทศทุกชั้นตอนตามหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ต่อเนื่องแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ ยังคงอัญเชิญหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญานำทางการพัฒนาประเทศ เน้นการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับภาคส่วนต่างๆ และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ยังคงน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาพื้นฐาน มุ่งสร้างภูมิคุ้มกันให้กับประเทศภายใต้ทุนสำคัญ ๓ ทุน ได้แก่ ทุนเศรษฐกิจ ทุนสังคม ทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยผลการพัฒนาประเทศในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ พบว่าสังคมไทยได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้อย่างกว้างขวางในทุกภาคส่วน ขณะที่ความอยู่เย็นเป็นสุขในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ อยู่ระหว่างร้อยละ ๖๖ – ๖๗ ใกล้เคียงกับร้อยละ ๖๕ ในปี ๒๕๔๘ ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ โดยปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง การมีงานทำ ความเข้มแข็งของชุมชน และความอบอุ่นของครอบครัว ส่งผลต่อความอยู่เย็นเป็นสุข อย่างไรก็ตาม ปัจจัยที่ยัง

เป็นอุปสรรคที่สำคัญ ได้แก่ ความสมานฉันท์ในสังคม สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศความสมดุล รวมถึงสุขภาวะของคนไทยในด้านคุณภาพการศึกษา

การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) ประเทศไทยจะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ทั้งระดับโลก และในประเทศที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศทั้งโอกาสที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ ขณะที่ต้องคำนึงถึงภัยคุกคามและจุดแข็งที่ใช้ผลักดันการพัฒนาให้ก้าวหน้า รวมทั้งแก้จุดอ่อนที่มีอยู่ไม่ให้เป็นอุปสรรคการดำเนินงาน จึงจำเป็นต้องประเมินสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่จะมีผลต่อการพัฒนาประเทศในระยะต่อไปอย่างรอบคอบ พร้อมทั้งประเมินศักยภาพของประเทศและผลการพัฒนาที่ผ่านมา เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่ คน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม สามารถพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าต่อไปเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๑.๒ การประเมินสถานการณ์ ความเสี่ยงและการสร้างภูมิคุ้มกันของ

ประเทศ

๑.๒.๑ สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศ ประเทศไทยยังต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในระดับโลกสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ ทั้งที่จะเป็นโอกาสและอุปสรรค ดังนี้

๑.๒.๑.๑ การเปลี่ยนแปลงในระดับโลกที่สำคัญ สรุปได้ดังนี้

๑) กฎ กติกาใหม่ของโลกหลายด้านส่งผลให้ทุกประเทศต้องปรับตัว วิถีอุตสาหกรรมและการเงินของโลกที่ผ่านมาได้ส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนกฎระเบียบในการบริหารจัดการเศรษฐกิจโลกทั้งด้านการค้า การลงทุน การเงิน สิ่งแวดล้อม และสังคมเพื่อการจัดระเบียบใหม่ของโลก ครอบคลุมถึงกฎ ระเบียบด้านการค้า การลงทุน การเงิน การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา พันธกรณีและข้อตกลงเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มาตรการทางการค้าที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาโลกร้อน และกฎ ระเบียบด้านสังคมมีบทบาทสำคัญมากขึ้น โดยเฉพาะด้านสิทธิมนุษยชน ที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้เกิดความเคารพและรักษาศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

๒) การปรับตัวเข้าสู่เศรษฐกิจโลกแบบหลายศูนย์กลาง รวมทั้งภูมิภาคเอเชียซึ่งทวีความสำคัญเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ อาทิ สหประชาชาติ สิงคโปร์ ใต้หวัน และกลุ่มประเทศอาเซียน ที่มีแนวโน้มเป็นศูนย์กลางการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมโลก ขณะที่นโยบายการเปิดประเทศของจีน รัสเซีย พลวัตการขยายตัวของบราซิลและอินเดีย และการเพิ่มขึ้นของชนชั้นกลางในภูมิภาคเอเชีย จะช่วยเพิ่มกำลังซื้อในตลาดโลก ทั้งนี้ การรวมกลุ่ม

เศรษฐกิจที่สำคัญต่อประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ได้แก่ การรวมกลุ่มในภูมิภาคเอเชีย ภายใต้กรอบการค้าเสรีของอาเซียนกับจีน ญี่ปุ่น และอินเดีย และการเป็นประชาคมอาเซียน ในปี ๒๕๕๘ รวมทั้งกรอบความร่วมมืออื่นๆ อาทิ กรอบความร่วมมือเอเชีย-แปซิฟิก จะมีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของไทย โดยเฉพาะการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่จะรองรับการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ

๓) การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของโลก ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ประชากรสูงอายุในโลกจะเพิ่มขึ้นอีก ๘๑.๘๖ ล้านคน และการเป็นสังคมผู้สูงอายุของประเทศสำคัญๆ ในโลก มีผลกระทบต่อการเคลื่อนย้ายกำลังคนข้ามประเทศ เกิดความหลากหลายทางวัฒนธรรม ขณะที่โครงสร้างการผลิตเปลี่ยนจากการใช้แรงงานเข้มข้นเป็นการใช้องค์ความรู้และเทคโนโลยีมากขึ้น มีการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อใช้ทดแทนกำลังแรงงานที่ขาดแคลน โครงสร้างการใช้จ่ายงบประมาณเปลี่ยนแปลงไป ประเทศที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุจะมีรายจ่ายด้านสุขภาพเพิ่มขึ้น ทำให้งบประมาณสำหรับการลงทุนพัฒนาด้านอื่นๆ ลดลง

๔) การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลก ในช่วง ๓๐ ปีที่ผ่านมา อุณหภูมิโลกสูงขึ้นโดยเฉลี่ย ๐.๒ องศาเซลเซียสต่อทศวรรษส่งผลให้สภาพภูมิอากาศแปรปรวนก่อให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติบ่อยครั้งและทวีความรุนแรง อาทิ แผ่นดินไหว ดินถล่ม ภูเขาไฟระเบิด อุทกภัย วาตภัย ภัยแล้ง ไฟป่า ระบบนิเวศในหลายพื้นที่ของโลกอ่อนแอ สูญเสียพันธุ์พืชและสัตว์พื้นผิวโลกเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ โดยเฉพาะการสูญเสียพื้นที่ชายฝั่งเนื่องจากระดับน้ำทะเลที่สูงขึ้นนำไปสู่การย้ายถิ่นของประชากรที่อยู่อาศัยบริเวณชายฝั่งทะเล รวมทั้งสร้างความเสียหายต่อโครงสร้างพื้นฐาน เขตท่องเที่ยว เขตอุตสาหกรรมที่มีการลงทุนสูงบริเวณพื้นที่ชายฝั่ง โรคระบาดเพิ่มขึ้นก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพของประชากร รวมทั้งการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืชจากสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง สร้างความเสียหายแก่ผลผลิตทางการเกษตรและธัญญาหารของโลก รวมทั้งกระทบต่อภาคสังคม อาทิ ปัญหาความยากจน การอพยพย้ายถิ่น และการแย่งชิงทรัพยากร

๕) ความมั่นคงทางอาหารและพลังงานของโลกมีแนวโน้มจะเป็นปัญหาสำคัญ ความต้องการพืชพลังงาน สินค้าเกษตรและอาหารมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากการเพิ่มประชากรโลก แต่การผลิตพืชอาหารลดลงด้วยข้อจำกัดด้านพื้นที่ เทคโนโลยีที่มีอยู่ และการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างการผลิตพืชอาหารและพืชพลังงานในอนาคต ส่งผลให้ผลผลิตอาหารสู่ตลาดลดลง ไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชากรโลก หรือมีราคาสูงเกินกว่ากำลังซื้อ โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศยากจน อาจนำไปสู่การเกิดวิกฤตอาหารโลก

๖) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทั้งเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร นาโนเทคโนโลยี เทคโนโลยีชีวภาพ และเทคโนโลยีเกี่ยวกับการทำงานของสมองและจิต ซึ่งจะเป็นได้ทั้งโอกาสหรือภัยคุกคามในการพัฒนา อาทิ การจารกรรมข้อมูลธุรกิจหรือข้อมูลส่วนบุคคล ประเทศที่พัฒนาเทคโนโลยีได้ช้าจะกลายเป็นผู้ซื้อและมีผลิตภาพต่ำ ไม่สามารถแข่งขันกับประเทศอื่นๆ และการเข้าถึงเทคโนโลยีที่ไม่เท่าเทียมกันของกลุ่มคนในสังคมจะทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการพัฒนาจึงเป็นความท้าทายในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและลดความเหลื่อมล้ำ

๗) การก่อการร้ายสากลเป็นภัยคุกคามประชาคมโลก การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติมีแนวโน้มขยายตัวทั่วโลกและรุนแรง มีรูปแบบและโครงข่ายที่ซับซ้อนมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ต้องเตรียมความพร้อมและสร้างความร่วมมือในเวทีระหว่างประเทศเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของชาติจากภัยก่อการร้าย

๑.๒.๑.๒ การเปลี่ยนแปลงภายในประเทศ สรุปได้ดังนี้

๑) การเปลี่ยนแปลงสถานะด้านเศรษฐกิจ อัตราการขยายตัวและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศไทยอยู่ในเกณฑ์ดี โดยภาคอุตสาหกรรมเป็นภาคการผลิตที่มีบทบาทสูง ภาคเกษตรเป็นแหล่งสร้างรายได้หลักของประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศและเป็นฐานในการสร้างมูลค่าเพิ่มของภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการมีบทบาทสำคัญในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่เศรษฐกิจ ขณะที่การเชื่อมโยงเศรษฐกิจของประเทศไทยกับการลงทุน โดยการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเศรษฐกิจต่างประเทศทำให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ โดยเฉพาะกิจกรรมทางการค้ายังคงมีบทบาทสำคัญต่อการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจไทย แต่จากภาวะเศรษฐกิจโลกที่ตกต่ำและขีดความสามารถในการแข่งขันลดลง ทำให้บทบาทของการลงทุนในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจมีแนวโน้มลดลง อย่างไรก็ตาม ระบบเศรษฐกิจของไทยยังมีความอ่อนแอด้านปัจจัยสนับสนุนในส่วนของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คุณภาพการบริการของโครงสร้างพื้นฐาน กฎหมาย กฎ และระเบียบทางเศรษฐกิจที่ไม่เอื้อต่อการจัดระบบการแข่งขันที่เป็นธรรมและเหมาะสมกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

๒) การเปลี่ยนแปลงสถานะด้านสังคม ประเทศไทยก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ จากการมีโครงสร้างประชากรที่วัยสูงอายุเพิ่มขึ้น วัยเด็กและวัยแรงงานลดลง คนไทยได้รับการพัฒนาศักยภาพทุกช่วงวัย แต่ยังมีปัญหาด้านคุณภาพการศึกษาและสติปัญญาของเด็ก มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ และผลิตภาพแรงงานต่ำ ประชาชนได้รับการคุ้มครองทางสังคมเพิ่มขึ้นและมีการจัดสวัสดิการทางสังคมในหลายรูปแบบ แต่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสยังไม่สามารถเข้าถึงบริการทางสังคมได้อย่างทั่วถึง ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของประชากรและโอกาสการเข้าถึงทรัพยากรเป็นปัญหาการพัฒนาประเทศ สังคมไทยเผชิญวิกฤตความเสื่อมถอยด้านคุณธรรมและจริยธรรม และมีการ

เปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย รวมถึงเผชิญปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดและการเพิ่มขึ้นของการพนันโดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน แต่คนไทยตื่นตัวทางการเมืองและให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อสังคมและระบบธรรมาภิบาลมากขึ้น

๓) การเปลี่ยนแปลงสถานะด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทุนทรัพยากร ธรรมชาติเสื่อมโทรม การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลซ้ำเติมให้ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรุนแรง กระทบต่อผลผลิตภาคเกษตรและความยากจน การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ขณะที่มีความขัดแย้งทางนโยบายในการบูรณาการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ทั้งนี้ ประเทศไทยยังมีความมั่นคงด้านอาหาร แม้จะต้องเผชิญกับความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและความต้องการพืชพลังงาน

๔) การเปลี่ยนแปลงด้านการบริหารจัดการการพัฒนาประเทศ ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองสูงขึ้น แต่ความขัดแย้งทางการเมืองและความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังดำรงอยู่และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ การดำรงชีวิตของประชาชน ความเชื่อมั่นของนานาชาติต่อความสงบสุขที่ลดลง ขณะที่ประสิทธิภาพภาครัฐมีการเปลี่ยนแปลงในภาพรวมที่ดีขึ้น แต่ขีดความสามารถในการป้องกันการทุจริตต้องปรับปรุง การกระจายอำนาจประสบความสำเร็จในเรื่องการเพิ่มรายได้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่มีความล่าช้าในการถ่ายโอนภารกิจและมีความไม่ชัดเจนในการแบ่งบทบาทหน้าที่กับราชการส่วนกลาง ขณะเดียวกัน การคอร์รัปชันยังคงเป็นปัญหาสำคัญของไทย กลุ่มคนรุ่นใหม่เห็นว่าการคอร์รัปชันเป็นเรื่องที่ยอมรับได้

๑.๒.๒ การประเมินความเสี่ยง ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ประเทศไทยจะเผชิญกับความที่ต้องเตรียมการสร้างภูมิคุ้มกันให้ประเทศพร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ ๖ ประการ ดังนี้

๑.๒.๒.๑ การบริหารภาครัฐอ่อนแอ ไม่สามารถขับเคลื่อนการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ อำนาจอธิปไตยถูกใช้เพื่อผลประโยชน์ของคนบางกลุ่ม ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชนและระหว่างประชาชนกับประชาชนในบางพื้นที่มีช่องว่างมากขึ้น ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็นแต่การมีส่วนร่วมตัดสินใจในระดับนโยบายมีน้อย เจ้าหน้าที่รัฐย่อหย่อนในการปฏิบัติตามหน้าที่ การบังคับใช้กฎหมายไม่จริงจัง การดำเนินงานไม่โปร่งใส เกิดการทุจริตประพฤติมิชอบ นำไปสู่ความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมในมิติเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ส่งผลกระทบต่อความเชื่อถือของต่างชาติที่มีต่อประเทศไทย

๑.๒.๒.๒ โครงสร้างทางเศรษฐกิจไม่สามารถรองรับการเจริญเติบโต

อย่างยั่งยืน เศรษฐกิจไทยมีความอ่อนไหวต่อความผันผวนของเศรษฐกิจโลกและปัจจัยแวดล้อมโลกที่เปลี่ยนแปลงไป การขยายตัวทางเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับปัจจัยการผลิตดั้งเดิมโดยเฉพาะทุน และแรงงานราคาถูกที่มีผลต่อการผลิตต่ำ เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก การพัฒนาเศรษฐกิจไทยในระยะที่ผ่านมาพึ่งภาคการส่งออกและการลงทุนเป็นหลัก ผลตอบแทนแรงงานในภาคเกษตรมีสัดส่วนต่ำเมื่อเทียบกับนอกภาคเกษตร เกษตรกรยังประสบความยากจนและมีปัญหานี้สิน ความต้องการใช้พลังงานของไทยมีแนวโน้มสูงขึ้น มีการพึ่งพิงการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศจำนวนมาก

๑.๒.๒.๓ โครงสร้างประชากรที่มีวัยสูงอายุเพิ่มขึ้น ขณะที่ประชากรวัย

เด็กและวัยแรงงานลดลง ประเทศไทยจะเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ในปี ๒๕๖๘ ขณะที่ประชากรวัยเด็กมีสัดส่วนลดลงอย่างต่อเนื่อง ทำให้สัดส่วนประชากรวัยแรงงานลดลงในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ อาจกระทบต่อความต้องการแรงงานในระบบเศรษฐกิจในอนาคต การแข่งขันเพื่อแย่งชิงแรงงานจะมีมากขึ้น โดยเฉพาะแรงงานคุณภาพ ภาครัฐและครัวเรือนจะมีภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในด้านต่างๆ ส่งผลต่อการะบบประมาณของภาครัฐ และค่าใช้จ่ายของครัวเรือนในการดูแลสุขภาพอนามัย และการจัดสวัสดิการทางสังคม

๑.๒.๒.๔ ค่านิยมที่ดีงามของไทยเสื่อมถอย กระแสโลกาภิวัตน์มี

ผลกระทบต่อวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมที่ดีงาม ส่งผลให้สังคมไทยมีความเป็นวัตถุนิยม คนไทยให้ความสำคัญกับศีลธรรมและวัฒนธรรมที่ดีงามลดลง ทั้งการดำรงชีวิตประจำวัน การใช้ชีวิตและความสัมพันธ์กับผู้อื่น มุ่งหารายได้เพื่อสนองความต้องการ การช่วยเหลือเกื้อกูลกันลดลง ความมีน้ำใจไมตรีน้อยลง ต่างแก่งแย่งเอาเปรียบกัน ทำให้คนไทยขาดความสามัคคี การเคารพสิทธิผู้อื่น และการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม

๑.๒.๒.๕ ฐานทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมของประเทศมี

แนวโน้มเสื่อมโทรมรุนแรง จากการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านกายภาพ การใช้ประโยชน์ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลให้สถานการณ์และแนวโน้มความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทวีความรุนแรง โดยเฉพาะการขาดแคลนน้ำ การใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง ไม่คุ้มค่า และปริมาณของเสียที่เพิ่มขึ้นนำไปสู่ความเสี่ยงต่อการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ รวมไปถึงการกัดเซาะชายฝั่งอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ภัยพิบัติจะเกิดขึ้นบ่อยครั้ง

กระทบต่อฐานการผลิตภาคเกษตร ความมั่นคงด้านอาหาร พลังงาน สุขภาวะและคุณภาพชีวิตของประชาชน

๑.๒.๒.๖ ประเทศไทยยังคงมีความเสี่ยงด้านความมั่นคง ทั้งที่มาจากปัญหาการก่อความไม่สงบในประเทศ ปัญหาการก่อการร้าย วิกฤตเศรษฐกิจและการแข่งขันด้านต่างๆ ในเวทีระหว่างประเทศ รวมทั้งภัยพิบัติที่เกิดจากมนุษย์และธรรมชาติมีความรุนแรงและผลกระทบสูง มีแนวโน้มจะมีความรุนแรงและผลกระทบเพิ่มขึ้นในระยะต่อไป เป็นประเด็นท้าทายต่อการบริหารจัดการความเสี่ยงทั้งการบริหารวิกฤตการณ์ การเตรียมความพร้อมเพื่อตอบสนองอย่างฉับไว และการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน รวมทั้งการเสริมสร้างศักยภาพของประเทศไทยให้มีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลกอย่างต่อเนื่อง

๑.๒.๓ การสร้างภูมิคุ้มกันของประเทศ เพื่อให้ประเทศไทยสามารถรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องสร้างภูมิคุ้มกันประเทศ ดังนี้

๑.๒.๓.๑ ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นสถาบันหลักที่ยึดโยงคนในชาติให้เกาะเกี่ยวกันอย่างแน่นแฟ้น เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตของคนในสังคม โดยเฉพาะรัชกาลปัจจุบันที่ทรงเป็นแบบอย่างของการดำรงชีวิตบนทางสายกลางและความพอเพียง รวมถึงทรงให้ความสำคัญกับการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของพสกนิกรในทุกด้าน

๑.๒.๓.๒ การพัฒนาประเทศให้อยู่บนฐานความรู้และเทคโนโลยีที่ทันสมัย การวิจัยพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศ ในการปรับเปลี่ยนการผลิตจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เงินทุน และแรงงานที่มีผลิตภาพต่ำ ไปสู่การใช้ความรู้และความชำนาญด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๑.๒.๓.๓ สังคมไทยมีค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดีงาม วัฒนธรรมไทยที่ดีงามสามารถยึดโยงคนไทยให้เป็นเอกภาพ ลดอิทธิพลของความทันสมัยและความขัดแย้งในสังคมไทย ประชาชนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน ครอบครัวยึดมั่นความเป็นไทยที่มีจิตสำนึกและอัตลักษณ์ให้บุตรหลานได้ตระหนักถึงรากเหง้าของตนเอง

๑.๒.๓.๔ ภาคการเกษตรเป็นฐานรายได้หลักและความมั่นคงด้านอาหารของประเทศ ก่อให้เกิดประโยชน์หลายด้าน ทั้งแหล่งสร้างงาน แหล่งผลิตอาหาร และเชื่อมโยงวิถีชีวิตของสังคมไทย มีส่วนสำคัญในการลดความยากจน สร้างงาน และลดผลกระทบจากภาวะโลกร้อน

๑.๒.๓.๕ ชุมชนเป็นกลไกที่มีความสามารถในการบริหารจัดการ มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเชื่อมโยงกันเป็นสังคมสวัสดิการ เป็นพลังหลักในการพัฒนารากฐานของประเทศให้มั่นคง ชุมชนพึ่งตนเองสามารถบรรเทาปัญหาเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ กลไกชุมชนสามารถพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญรุ่งเรือง

๑.๓ ประเด็นการพัฒนาประเทศในระยะต่อไป ภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่จะส่งผลกระทบต่อพัฒนาประเทศในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ พร้อมทั้งการวิเคราะห์จุดอ่อนและข้อจำกัดที่เป็นจุดเสี่ยงของประเทศ รวมทั้งภูมิคุ้มกันที่จะต้องเร่งเสริมสร้างให้เข้มแข็งมากขึ้นในสังคมไทย ได้นำมาสู่การกำหนดประเด็นการพัฒนาสำคัญเพื่อเป็นกรอบการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ดังนี้

๑.๓.๑ การเตรียมคนไทยให้มีความรู้ตลอดชีวิต มุ่งพัฒนาคนไทยให้มีศักยภาพในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่เรียนรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม รู้จักสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น ควบคู่กับการเสริมสร้างและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญาและแหล่งเรียนรู้ในระดับชุมชน

๑.๓.๒ การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมให้ทุกคนในสังคมไทย มุ่งปรับโครงสร้างเศรษฐกิจที่มีคุณภาพและยั่งยืน มีฐานการพัฒนาที่ทั่วถึง ให้มีความสำคัญกับการปรับโครงสร้างการค้าและการลงทุนให้สอดคล้องกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของเอเชีย ตะวันออกกลาง แอฟริกา และเศรษฐกิจในประเทศ ปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมที่เน้นการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ และการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สร้างมูลค่าเพิ่มกับสาขาบริการที่มีศักยภาพบนฐานของความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม พัฒนารูปร่างสร้างสรรค์และเมืองสร้างสรรค์ สร้างความเข้มแข็งภาคเกษตรและความมั่นคงด้านอาหาร พร้อมทั้งขยายเศรษฐกิจฐานรากให้มีความหลากหลายและแข็งแกร่งมากขึ้น มีระบบค่าจ้างแรงงานและสวัสดิการแรงงานที่เป็นธรรม มีการคุ้มครองแรงงานที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ ควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะและความรู้ ทั้งด้านการผลิตและการบริหารจัดการ การเข้าถึงทรัพยากร โครงสร้างพื้นฐาน และพัฒนาระบบการเงินฐานรากและระบบการออมที่หลากหลาย เพื่อเพิ่มโอกาสการประกอบสัมมาชีพที่มั่นคง รวมทั้งพัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคมให้มีคุณภาพและครอบคลุมอย่างทั่วถึง

๑.๓.๓ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และส่งเสริมบทบาทภาคประชาสังคมและธุรกิจเอกชนให้เป็นพลังร่วมในการพัฒนาสังคมไทย มุ่งยกระดับ

ศักยภาพและขีดความสามารถของชุมชนใน การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนในชุมชน และการจัดการความรู้ ควบคู่ไปกับการส่งเสริมบทบาทภาคเอกชนในการดำเนินธุรกิจที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนคนผู้สังคมและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งกระตุ้นชุมชนและภาคประชาสังคมร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐ และส่งเสริมให้ชุมชนสามารถเชื่อมโยงทิศทางการพัฒนากับบริบทการเปลี่ยนแปลงในอนุภูมิภาค อาเซียน และโลก

๑.๓.๔ การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนที่เอื้อต่อการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและระบบการแข่งขันที่เป็นธรรม เน้นการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ ควบคู่กับการพัฒนากำลังคนที่มีสมรรถนะสูง บริหารจัดการโลจิสติกส์ พัฒนาการขึ้นสูงต่อเนื่องหลายรูปแบบ ระบบราง พัฒนาบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และสร้างความมั่นคงด้านพลังงาน รวมทั้งปฏิรูปกฎหมาย กฎระเบียบทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมและทันต่อสถานการณ์

๑.๓.๕ การส่งเสริมความร่วมมืออย่างเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาทั้งในระดับ อนุภูมิภาคและภูมิภาค เน้นสร้างความเชื่อมโยงด้านการขนส่งและระบบโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพรองรับการขยายตัวด้านการค้า การลงทุนผ่านการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดนและข้ามแดน การพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนและการเปิดพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ที่เชื่อมโยงภูมิภาคเอเชียได้

๑.๓.๖ การเตรียมความพร้อมของไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ให้ ความสำคัญในการสร้างความตระหนักในความสำคัญของประชาคมอาเซียน และผลกระทบที่จะเกิดขึ้น พัฒนาขีดความสามารถของผู้ประกอบการให้สามารถแข่งขันได้และใช้ประโยชน์จากประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พัฒนาทักษะแรงงานให้มีความสามารถเป็นที่ยอมรับของตลาดแรงงานอาเซียน รวมทั้งการปรับกฎ ระเบียบ และการจัดการเชิงสถาบันให้สอดคล้องกับกติกาของอาเซียน

๑.๓.๗ การบริหารจัดการน้ำและที่ดินเพื่อสนับสนุนความมั่นคงด้านอาหารและการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ มุ่งพัฒนา ปรับปรุงและฟื้นฟูแหล่งน้ำเพื่อเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุน พัฒนาระบบโครงข่ายกระจายน้ำ และความมั่นคงด้านน้ำอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้น้ำฟื้นฟูและพัฒนาดินที่เสื่อมสภาพให้เหมาะสมกับการทำเกษตรกรรม แก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินในเขตอนุรักษ์ ปรับปรุงการบริหารจัดการที่ดินทั้งระบบกระจายการถือครองที่ดินให้เป็นธรรม ป้องกันการสูญเสียกรรมสิทธิ์ที่ดินของเกษตรกรรายย่อย

๑.๓.๘ การยกระดับขีดความสามารถในการปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และภัยพิบัติทางธรรมชาติ ให้ความสำคัญกับการวางแผน

รองรับและจัดการปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สนับสนุนการวิจัยและพัฒนา รวมทั้งนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการลดก๊าซเรือนกระจกและการปรับตัว และการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่นเพื่อรองรับภัยพิบัติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ตลอดจนสร้างภูมิคุ้มกันด้านการค้าจากเงื่อนไขด้านสิ่งแวดล้อมและวิกฤตภาวะโลกร้อน

๑.๓.๕ การบริหารจัดการประเทศเพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม

พัฒนาระบบราชการและข้าราชการ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล เพิ่มประสิทธิภาพการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนาระบบและกลไกการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และประพฤตินับถืออย่างมีส่วนร่วม ส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับมีโอกาสเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียมและสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากร ควบคู่ไปกับปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลแก่ประชาชนทุกกลุ่ม

๑.๔ วิสัยทัศน์และทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ฉบับที่ ๑๑

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ มุ่งพัฒนาภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และขับเคลื่อนให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในทุกระดับ ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ให้ความสำคัญกับการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม พัฒนาประเทศสู่ความสมดุลในทุกมิติ อย่างบูรณาการ และเป็นองค์รวม และยึดวิสัยทัศน์ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ดังนี้

“คนไทยภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีมิตรไมตรีบนวิถีชีวิตแห่งความพอเพียง ยึดมั่นในวัฒนธรรม ประชาธิปไตย และหลักธรรมาภิบาล การบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่ทั่วถึง มีคุณภาพ สังคมมีความปลอดภัยและมั่นคง อยู่ในสภาวะแวดล้อมที่ดี เกื้อกูลและเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ระบบการผลิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน อยู่บนฐานทางเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองและแข่งขันได้ในเวทีโลก สามารถอยู่ในประชาคมภูมิภาคและโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี”

๑.๔.๑ วิสัยทัศน์และพันธกิจการพัฒนาประเทศ การจัดทำแผนพัฒนาใน

ระยะ ๕ ปี ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ระยะยาวดังกล่าว จำเป็นต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ ยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาที่มีลำดับความสำคัญสูงในช่วงระยะ ๕ ปี แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ จึงประกอบด้วยวิสัยทัศน์และพันธกิจ ดังนี้

๑.๔.๑.๑ วิสัยทัศน์ “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค

เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง”

๑.๔.๑.๒ พันธกิจ

๑) สร้างสังคมเป็นธรรมและเป็นสังคมที่มีคุณภาพ ทุกคนมีความมั่นคงในชีวิต ได้รับการคุ้มครองทางสังคมที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาค ทุกภาคส่วนได้รับการเสริมพลังให้สามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา ภายใต้ระบบบริหารจัดการภาครัฐที่โปร่งใส เป็นธรรม

๒) พัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีคุณธรรม เรียนรู้ ตลอดชีวิตมีทักษะและการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย สถาบันทางสังคมและชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง สามารถปรับตัวรู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง

๓) พัฒนาฐานการผลิตและบริการให้เข้มแข็งและมีคุณภาพบนฐานความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ และภูมิปัญญา สร้างความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน ปรับปรุงโครงสร้างการผลิตและการบริโภคให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พร้อมสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม

๔) สร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมทั้งสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติ

๑.๔.๒ วัตถุประสงค์และเป้าหมาย

๑.๔.๒.๑ วัตถุประสงค์

๑) เพื่อเสริมสร้างสังคมที่เป็นธรรมและเป็นสังคมสงบสันติสุข
๒) เพื่อพัฒนาคนไทยทุกกลุ่มวัยอย่างเป็นองค์รวมทั้งทางกาย ใจ สติปัญญา อารมณ์ คุณธรรม จริยธรรม และสถาบันทางสังคมมีบทบาทหลักในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ

๓) เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตอย่างมีเสถียรภาพ คุณภาพ และยั่งยืน เป็นผู้นำการผลิตสินค้าและบริการบนฐานปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ในภูมิภาคอาเซียน มีความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม นำไปสู่การเป็นสังคมคาร์บอนต่ำ

๔) เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เพียงพอต่อการรักษาสมดุลของระบบนิเวศ และเป็นฐานที่มั่นคงของการพัฒนาประเทศ

๑.๔.๒.๒ เป้าหมายหลัก

๑) ความอยู่เย็นเป็นสุขและความสงบสุขของสังคมไทยเพิ่มขึ้น ความเหลื่อมล้ำในสังคมลดลง และภาพลักษณ์การคอร์รัปชันดีขึ้น

๒) คนไทยมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีสุขภาวะดีขึ้น และสถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งมากขึ้น

๓) เศรษฐกิจเติบโตในอัตราที่เหมาะสมตามศักยภาพของประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลิตภาพรวมไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๓ ต่อปี เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศ เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อ GDP ให้มีส่วนไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๔๐ และลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

๔) คุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน เพิ่มประสิทธิภาพการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก รวมทั้งเพิ่มพื้นที่ป่าไม้เพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศ

๑.๔.๒.๓ ตัวชี้วัด

๑) ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข ดัชนีความสงบสุข สัดส่วนรายได้ระหว่างกลุ่มประชากรที่มีรายได้สูงสุดร้อยละ ๑๐ กับกลุ่มที่มีรายได้น้อยร้อยละ ๑๐ สัดส่วนแรงงานนอกระบบที่สามารถเข้าถึง การคุ้มครองทางสังคม คดีความขัดแย้งกับเจ้าหน้าที่รัฐต่อ ๑๐,๐๐๐ คดีเรือน คดีในศาลปกครองต่อ ๑๐,๐๐๐ คดีเรือนและดัชนีภาพลักษณ์การทุจริตประพุดิมิชอบ ไม่ต่ำกว่า ๕.๐ คะแนน

๒) จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทย สัดส่วนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ จำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา อัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อ และดัชนีความอบอุ่นของครอบครัว

๓) อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอัตราเงินเฟ้อ ผลิตภาพการผลิตรวม อันดับความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศ สัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อ GDP

๔) คุณภาพน้ำและอากาศอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ร้อยละของพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ประเทศ และสัดส่วนการปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

๑.๕ ยุทธศาสตร์การพัฒนา

การพัฒนาประเทศให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข เศรษฐกิจเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศที่ปรับเปลี่ยนเร็ว คาดการณ์ได้ยากและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น การพัฒนาในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ จึงจำเป็นต้องกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เหมาะสม โดยเร่งสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อ

ป้องกันปัจจัยเสี่ยง และเสริมรากฐานของประเทศด้านต่างๆ ให้เข้มแข็ง ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ มีดังนี้

๑.๕.๑ ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคม เพื่อสร้างโอกาสการเข้าถึงปัจจัยการประกอบอาชีพ ทั้งแหล่งทุน โครงสร้างพื้นฐานและทักษะความรู้ ที่จะเป็พื้นฐานการประกอบอาชีพที่มั่นคง รวมทั้งโอกาสทางธุรกิจนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตให้ทุกคนในสังคมไทยมีความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงบริการทางสังคมที่มีคุณภาพและสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรี ประชาชนทุกคนได้รับการคุ้มครองสิทธิพื้นฐานอันพึงมีพึงได้ เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาค รวมทั้งสร้างความโปร่งใสในกระบวนการตัดสินใจของระบบบริหารราชการแผ่นดินบนพื้นฐานของการใช้หลักนิติธรรม หลักคุณธรรมและจริยธรรม และหลักผลประโยชน์ส่วนร่วมของประเทศ สนับสนุนให้ภาคการพัฒนาทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำและลดความขัดแย้งในสังคมไทยและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีแนวทางสำคัญ ดังนี้

๑.๕.๑.๑ สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมให้ทุกคนในสังคมไทยสามารถจัดการความเสี่ยงและสร้างโอกาสในชีวิตให้แก่ตนเอง โดยปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้มีฐานการพัฒนาที่ทั่วถึงและยั่งยืน พร้อมทั้งเศรษฐกิจฐานรากที่มีความหลากหลายและแข็งแกร่งมากขึ้น ส่งเสริมการจัดสรรทรัพยากรให้เกิดความเป็นธรรม พัฒนาการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาอาชีพและยกระดับคุณภาพชีวิต ส่งเสริมบทบาทของภาคธุรกิจเอกชนในการเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมแก่คนในสังคมไทย ยกระดับคุณภาพของระบบการคุ้มครองทางสังคมให้ครอบคลุมทุกคนอย่างทั่วถึง สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็น

๑.๕.๑.๒ จัดบริการทางสังคมให้ทุกคนตามสิทธิพึงมีพึงได้ เน้นการสร้างภูมิคุ้มกันระดับปัจเจกและสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในการพัฒนาประเทศ โดยพัฒนาช่องทางการเข้าถึงบริการสาธารณะอย่างทั่วถึงเพื่อสร้างโอกาสให้กลุ่มด้อยโอกาสสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง สนับสนุนการจัดหาที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยและการเข้าถึงระบบสาธารณสุขปโภค พัฒนาระบบสวัสดิการทางสังคมและระบบการเงินฐานรากและระบบการออมที่หลากหลาย เสริมสร้างเจตคติด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงและชาย ปรับปรุงฐานข้อมูลสะท้อนคุณภาพบริการสาธารณะและพัฒนาช่องทางการเผยแพร่เพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคด้านบริการสาธารณะ

๑.๕.๑.๓ เสริมสร้างพลังให้ทุกภาคส่วนสามารถเพิ่มทางเลือกการใช้ชีวิตในสังคมและสร้างการมีส่วนร่วมในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองได้อย่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรี โดยเสริมสร้างพลังทางสังคมให้ทุกคนสามารถแสดงออกทางความคิดอย่างสร้างสรรค์ เพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของชุมชนในการจัดการปัญหาของชุมชนด้วยตัวเอง สนับสนุนการรวมกลุ่มอาชีพที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ ส่งเสริมให้ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นพลังร่วมในการพัฒนาสังคมไทย พัฒนาช่องทางให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารการปฏิบัติงานภาครัฐ การดำเนินโครงการขนาดใหญ่ การจัดสรรทรัพยากร และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบค่าใช้จ่ายภาครัฐ ส่งเสริมบทบาทสตรีในทางการเมือง โดยกำหนดให้เป็นพันธกิจสำคัญของแผนพัฒนาสตรีในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ปรับปรุงและพัฒนากฎหมายเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภครวมทั้งการบังคับใช้อย่างเข้มงวด

๑.๕.๑.๔ เสริมสร้างความสัมพันธ์ของคนในสังคมให้แน่นแฟ้นเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน โดยสร้างค่านิยมใหม่ที่ยอมรับร่วมกันบนฐานของความไว้วางใจและเกื้อกูลกันในสังคม ส่งเสริมวัฒนธรรมการเมืองที่มีธรรมาภิบาลนำไปสู่การเป็นประชาธิปไตยที่ถูกต้องและเหมาะสม เสริมสร้างระบบบริหารราชการให้เข้มแข็งมีประสิทธิภาพ มีระบบถ่วงดุลอำนาจการตรวจสอบที่เข้มงวดและรอบด้าน พัฒนาข้าราชการให้มีคุณภาพสูง มีคุณธรรม จริยธรรมทางอาชีพ และมีความรับผิดชอบ ปฏิรูปการเมืองไทยทั้งระบบให้เป็นประชาธิปไตยของมวลชน สร้างความเท่าเทียมในกระบวนการยุติธรรม เพิ่มช่องทางในการรับข้อร้องเรียนและให้ความช่วยเหลือเยียวยาแก่ผู้เสียหายและผู้ได้รับผลกระทบจากกระบวนการยุติธรรม สนับสนุนการใช้สื่อเพื่อสังคมทั้งในระดับประเทศและท้องถิ่น และสังคมออนไลน์

๑.๕.๒ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะผู้สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน เพื่อพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกกลุ่มวัยให้มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกวัฒนธรรมที่ดีงามและรู้คุณค่าความเป็นไทย มีโอกาสและสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิต ยกกระดานพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยให้ได้มาตรฐานสากล และเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ ในรูปแบบที่หลากหลาย เสริมสร้างสภาพแวดล้อมทางครอบครัว ชุมชน และสังคมให้มั่นคงและเอื้อต่อการพัฒนาคณะอย่างสอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต โดยมีแนวทางสำคัญ ดังนี้

๑.๕.๒.๑ ปรับโครงสร้างและการกระจายตัวประชากรให้เหมาะสม
โดยส่งเสริมคู่สมรสที่มีศักยภาพและความพร้อมให้มีบุตรเพิ่มขึ้นและรักษาระดับอัตราเจริญพันธุ์

ไม่ให้ต่ำกว่าระดับที่เป็นอยู่ปัจจุบัน สนับสนุนการกระจายตัวและส่งเสริมการตั้งถิ่นฐานของประชากรให้เหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพ โอกาส และทรัพยากรธรรมชาติของพื้นที่

๑.๕.๒.๒ พัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง

โดยพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัย สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ ผู้พัฒนาระบบการเกื้อกูล เสริมสร้างทักษะให้คนมีการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต การต่อยอดสู่นวัตกรรมความรู้ การฝึกฝนจนเกิดความคิดสร้างสรรค์ การเปิดใจกว้างพร้อมรับทุกความคิดเห็น และการปลูกฝังจิตใจที่มีคุณธรรม มีระเบียบวินัย ควบคู่กับการพัฒนาคนด้วยการเรียนรู้ ในศาสตร์วิทยาการให้สามารถประกอบอาชีพได้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับแนวโน้มการจ้างงานในอนาคต รวมทั้งการพัฒนาต่อยอดตาม ศักยภาพและความถนัด รวมทั้งสร้างจิตสำนึกของประชาชนให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยสร้างความตระหนักถึงการเคารพกฎหมาย หลักสิทธิมนุษยชน การสร้างค่านิยมให้มีพฤติกรรมการผลิตและบริโภคที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม การสร้างความรู้ความเข้าใจและจิตสำนึกในการอนุรักษ์พลังงาน เพื่อนำไปสู่การสร้างสังคมน่าอยู่

๑.๕.๒.๓ ส่งเสริมการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพอย่างเป็นองค์รวม

โดยสร้างเสริมสุขภาพคนไทยให้มีความสมบูรณ์แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ โดยการพัฒนาความรู้ และทักษะในการดูแลสุขภาพของตนเอง ครอบครัว ชุมชน และลดปัจจัยเสี่ยงจากสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อสุขภาพ รวมทั้งมุ่งสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนานโยบาย สาธารณะที่เอื้อต่อสุขภาพ การใช้ประโยชน์จากยาสมุนไพรเพื่อป้องกันและการรักษาเบื้องต้น และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการสื่อสารสังคมเพื่อส่งเสริมสุขภาพเชิงรุก และพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขให้มีคุณภาพอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะระบบบริการขั้นพื้นฐาน ควบคู่กับการส่งเสริมการแพทย์ทางเลือก การพัฒนาด้านเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลสุขภาพของประเทศ การพัฒนาบุคลากรด้านสาธารณสุขให้เหมาะสมทั้งการผลิต การกระจายด้านสาธารณสุข ค่าตอบแทน และการอำนวยความสะดวกในชีวิตความเป็นอยู่เพื่อเป็นสิ่งจูงใจให้บุคลากรมีการกระจายที่เหมาะสม รวมทั้งการใช้มาตรการการเงินการคลังเพื่อสุขภาพที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

๑.๕.๒.๔ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยกระตุ้นให้เกิดวัฒนธรรมการ

เรียนรู้ ด้วยการสร้างกระแสสังคมให้การเรียนรู้ เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน สร้างนิสัยใฝ่รู้ รักการอ่านตั้งแต่วัยเด็ก และส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของคนต่างวัย ควบคู่กับการส่งเสริมให้องค์กร กลุ่มบุคคล ชุมชน ประชาชน และสื่อทุกประเภทเป็นแหล่งเรียนรู้ อย่างสร้างสรรค์ สื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ส่งเสริมการศึกษาทางเลือกที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สร้างปัจจัยสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๑.๕.๒.๕ เสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคม ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนนำค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดีงามของไทยเป็นฐานในการพัฒนาคนและสังคม โดยส่งเสริมความเข้มแข็งของสถาบันหลักทางสังคม พัฒนabethาพาทของสถาบันทางสังคมให้เอื้อต่อการพัฒนาคน และสร้างค่านิยมให้คนไทยภาคภูมิใจในวัฒนธรรมไทย และยอมรับความแตกต่างของความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งทางความคิด และสร้างความเป็นเอกภาพในสังคม ตลอดจนสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวัฒนธรรมร่วมกับประชาคมโลก โดยเฉพาะประชาคมอาเซียน เพื่อให้เกิดการไหลเวียนทางวัฒนธรรมในรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจระหว่างประชาชนในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และการรับรู้ ข้อมูลข่าวสารของกันและกัน

๑.๕.๓ ยุทธศาสตร์ความเข้มแข็งภาคเกษตร ความมั่นคงของอาหารและพลังงาน เพื่อให้ภาคเกษตรเป็นฐานการผลิตที่มั่นคงและเติบโตอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถผลิตสินค้าเกษตร อาหารและพลังงานที่มีมูลค่าเพิ่ม มีคุณภาพ มาตรฐาน ปลอดภัย เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีปริมาณเพียงพอกับความต้องการของตลาดในระดับราคาที่เหมาะสมและเป็นธรรม พัฒนาคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างความมั่นคงในอาชีพและรายได้เกษตรกร สนับสนุนครัวเรือนและองค์กรเกษตรกร ชุมชนและเกษตรกรให้เข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยมีแนวทางสำคัญ ดังนี้

๑.๕.๓.๑ พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นฐานการผลิตภาคเกษตรให้เข้มแข็งและยั่งยืน รักษา ปกป้อง และคุ้มครองพื้นที่ที่มีศักยภาพทางการเกษตร สนับสนุนให้เกษตรกรรายย่อยมีที่ดินเป็นของตนเองหรือมีสิทธิทำกินในที่ดิน สนับสนุนการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม โดยเร่งรัดให้มีการซื้อที่ดินจากเอกชนหรือบุคคลที่ถือครองจำนวนมากและไม่ใช้ประโยชน์ เร่งรัดการจัดให้มีองค์กรและระบบบริหารจัดการที่ดินให้เป็นรูปธรรมโดยเร็ว รวมถึงฟื้นฟูคุณภาพของทรัพยากรดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ บริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการ และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำภาคเกษตร เพื่อเป็นปัจจัยสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในภาคเกษตร ตลอดจนฟื้นฟูและส่งเสริมวิถีชีวิตและวัฒนธรรมทางการเกษตรที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบเกษตรกรรมยั่งยืนเพื่อช่วยสร้างความสมดุลและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติทั้งดิน น้ำ และป่าไม้อย่างยั่งยืน ซึ่งจะเป็นฐานการผลิตทางการเกษตรต่อไปในอนาคต

๑.๕.๓.๒ เพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพการผลิตภาคเกษตร รัฐควรให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาของ

ภาคเอกชน สนับสนุนการผลิตทางการเกษตรที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ควบคุมและกำกับดูแลการนำเข้าและใช้สารเคมีทางการเกษตรที่ได้มาตรฐาน และ สนับสนุนการใช้สารชีวภาพให้มากขึ้น พร้อมไปกับการปรับปรุงบริการขั้นพื้นฐานเพื่อการผลิตให้ทั่วถึง อาทิ ศูนย์เครื่องจักรกลการเกษตร ศูนย์เรียนรู้ และถ่ายทอดเทคโนโลยีระดับชุมชน ส่งเสริมการผลิตที่คงไว้ซึ่งความหลากหลายของพันธุ์พืชและสัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมของประเทศ และสนับสนุนการทดลองวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีต่างๆ อย่างต่อเนื่องและเหมาะสม พัฒนาและเสริมสร้างองค์ความรู้ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่างๆ ที่เหมาะสมทางการเกษตร รวมทั้งสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมให้แก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง

๑.๕.๓.๓ สร้างมูลค่าเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรตลอดห่วงโซ่การผลิต

โดยสนับสนุนการผลิตและบริการของชุมชนในการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตร อาหาร และพลังงาน ส่งเสริมสถาบันการศึกษาในพื้นที่เข้าร่วมทำการศึกษาวิจัยกับภาคเอกชน ควบคุมการใช้มาตรการด้านสินเชื่อก่อนปรนและด้านภาษี จูงใจเกษตรกรและผู้ประกอบการนำองค์ความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มาใช้ประโยชน์ สนับสนุนการยกระดับมาตรฐานระบบการผลิตและคุณภาพสินค้าเกษตรและอาหารให้เทียบเท่าระดับสากล อาทิ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเศรษฐกิจ ปศุสัตว์ ตลอดจนสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรผลิตสินค้าเกษตรและอาหารตามมาตรฐานที่กำหนด ส่งเสริมระบบตลาดกลางสินค้าเกษตรและตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าให้เข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมภาคเอกชนและองค์กรชุมชนเข้ามามีบทบาทร่วมกันบริหารจัดการระบบสินค้าเกษตรและอาหาร การเพิ่มมูลค่า และการจัดการด้านการตลาดร่วมกับสถาบันเกษตรกร สนับสนุนการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการโลจิสติกส์ของภาคเกษตรที่เชื่อมโยงตลอดห่วงโซ่อุปทานและสามารถตรวจสอบการเคลื่อนย้ายของสินค้า

๑.๕.๓.๔ สร้างความมั่นคงในอาชีพและรายได้ให้แก่เกษตรกร พัฒนา

ระบบการสร้างหลักประกันด้านรายได้ของเกษตรกรให้มีความมั่นคง และให้ครอบคลุมเกษตรกรทั้งหมด เร่งพัฒนาระบบประกันภัยพืชผลการเกษตร ให้สามารถคุ้มครองความเสี่ยงด้านการผลิตทางการเกษตรจากทุกภัยพิบัติให้กับเกษตรกรในทุกพื้นที่ ส่งเสริมระบบการทำเกษตรแบบมีพันธสัญญาที่เป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ยกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของเกษตรกรให้ดีขึ้น สร้างแรงจูงใจให้เยาวชน หรือเกษตรกรรุ่นใหม่ และแรงงานที่มีคุณภาพเข้าสู่อาชีพเกษตรกรรม พัฒนาสถาบันเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชนให้เป็นกลไกสนับสนุนการพึ่งพาตนเองของเกษตรกรได้อย่างแท้จริง และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรรายย่อยที่ได้รับ

ผลกระทบจากการนำเข้าสินค้าเกษตรและอาหารที่มีต้นทุนต่ำ อันเป็นผลจากข้อตกลงการเปิดการค้าเสรี

๑.๕.๓.๕ สร้างความมั่นคงด้านอาหารและพัฒนาพลังงานชีวภาพใน

ระดับครัวเรือนและชุมชน ส่งเสริมให้มีการปลูกป่าโดยชุมชนและเพื่อชุมชนเพิ่มขึ้น ส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรด้วยระบบเกษตรกรรมยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สนับสนุนการจัดการและเผยแพร่องค์ความรู้ และการพัฒนาด้านอาหารศึกษาทุกรูปแบบอย่างต่อเนื่องรวมทั้งส่งเสริมพฤติกรรมบริโภคที่เหมาะสมของบุคคลและชุมชน สนับสนุนการสร้างเครือข่ายการผลิตและการบริโภคที่เกื้อกูลกันในระดับชุมชนที่อยู่บริเวณใกล้เคียงกัน สนับสนุนการผลิตพลังงานทดแทนภายในชุมชน โดยพัฒนาองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีการผลิตพลังงานทดแทนทั้งจากวัตถุดิบเหลือใช้จากครัวเรือนและการเกษตร ส่งเสริมและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ให้เป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งด้านอาหารให้กับเกษตรกรและชุมชนอย่างเป็นระบบ

๑.๕.๓.๖ สร้างความมั่นคงด้านพลังงานชีวภาพเพื่อสนับสนุนการ

พัฒนาประเทศและความเข้มแข็งภาคเกษตร ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพลังงานจากพืชพลังงาน จัดให้มีระบบการบริหารจัดการสินค้าเกษตรที่เป็นทั้งอาหารและพลังงาน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการใช้พลังงานชีวภาพที่เกี่ยวข้องกับภาคการผลิตและบริการ เพื่อลดการพึ่งพาการใช้น้ำมันเชื้อเพลิง จัดให้มีกลไกในการกำกับดูแลโครงสร้างราคาของพลังงานชีวภาพ ที่ไม่ส่งผลกระทบต่อการสร้างเสถียรภาพและความเป็นธรรมต่อผู้ บริโภคและผู้ผลิต ปลูกจิตสำนึกในการใช้พลังงานชีวภาพอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า

๑.๕.๓.๗ ปรับระบบบริหารจัดการภาครัฐเพื่อเสริมสร้างความมั่นคง

ด้านอาหารและพลังงาน สนับสนุนบทบาทของเกษตรกร เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ภาคเอกชน และชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและวางแผนการผลิตทางการเกษตรเชื่อมโยงกับภาครัฐ รวมทั้งร่วมติดตามตรวจสอบการทำงานของภาครัฐอย่างเป็นระบบ ปรับระบบการทำงานของหน่วยงานรัฐให้มีการบูรณาการอย่างจริงจังทั้งในส่วนกลางและระดับพื้นที่ พัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศด้านอาหารและพลังงานตั้งแต่การผลิต การตลาด ไปจนถึงการบริโภคให้มีความถูกต้อง สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้โดยง่าย พัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาด้านการเกษตรเพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งในระดับพหุภาคและทวิภาค โดยเฉพาะประชาคมอาเซียน ในการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา ความร่วมมือในการผลิตการตลาด การจัดตั้งระบบสำรองข้าวฉุกเฉิน ปรับปรุงกฎระเบียบ และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกลไกที่มีอยู่ เพื่อให้เกิดความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน

๑.๕.๔ ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมี

คุณภาพและยั่งยืน เพื่อปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้เจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและสร้างระบบการแข่งขันเสรีและเป็นธรรม ให้ประเทศไทยมีความเชื่อมโยงกับเครือข่ายด้านการผลิตสินค้าและบริการบนฐานปัญญา นวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในภูมิภาคอาเซียน โดยมีแนวทางสำคัญ ดังนี้

๑.๕.๔.๑ ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจโดยใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และ

ความคิดสร้างสรรค์ เป็นพื้นฐานสำคัญในการขับเคลื่อนสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและมี

คุณภาพ โดยปรับโครงสร้างการค้าและการลงทุนให้สอดคล้องกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของเอเชีย ตะวันออกกลาง แอฟริกาและเศรษฐกิจภายในประเทศ โดยเสริมสร้างประสิทธิภาพด้านการตลาด การกระจายผลผลิตไปสู่ตลาดใหม่ที่มีศักยภาพ ผลักดันและเร่งรัดความตกลงการค้าเสรี ส่งเสริมผู้ประกอบการไทยไปลงทุนต่างประเทศ และส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ พร้อมทั้งปรับโครงสร้างภาคบริการให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มกับสาขาบริการที่มีศักยภาพและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมบนฐานความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม พัฒนาและพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวและการบริหารจัดการให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน พัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ พัฒนาภาคเกษตรบนฐานการเพิ่มผลิตภาพในการผลิตและยกระดับการสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยเทคโนโลยีและกระบวนการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พัฒนาภาคเกษตรบนฐานการเพิ่มผลิตภาพในการผลิตและยกระดับการสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยเทคโนโลยีและกระบวนการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พัฒนาภาคอุตสาหกรรมที่มุ่งการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมให้ยั่งยืนและมีคุณภาพ ด้วยการเน้นการใช้ความรู้ ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ สู่อุตสาหกรรมฐานความรู้ เชิงสร้างสรรค์ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และมีความเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมท้องถิ่น โดยสร้างกระบวนการวิจัยและพัฒนาตั้งแต่ต้นน้ำ (ระบบการศึกษา) จนถึงปลายน้ำ (พัฒนาผลิตภัณฑ์) และนำไปสู่การจดทะเบียนลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อให้เศรษฐกิจไทยก้าวเข้าสู่ยุคของการใช้เทคโนโลยีและทนทางปัญญาเป็นต้นน้ำ

๑.๕.๔.๒ พัฒนาระบบการแข่งขันที่มีประสิทธิภาพ เท่าเทียม และ

เป็นธรรม พัฒนาปัจจัยการผลิตให้เอื้อต่อการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจโดยพัฒนาตลาดเงินและตลาดทุน ได้แก่ พัฒนาสถาบันการเงินให้มีเสถียรภาพ ประสิทธิภาพ มีระบบกำกับดูแลระบบบริหารความเสี่ยงที่เข้มงวด และครอบคลุมมากขึ้น ให้บริการประชาชนและธุรกิจอย่างทั่วถึง พัฒนาศักยภาพของระบบการเงินฐานราก และสร้างความรู้ ความเข้าใจในเรื่องวินัยการเงินแก่ประชาชน พัฒนากำลังแรงงานและตลาดแรงงานให้สมดุลกับภาคการผลิตและบริการ ทั้งในด้านจิต

ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และจำนวนที่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน พัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม ที่เน้นการนำความคิดสร้างสรรค์ ทรัพย์สินทางปัญญา วิจัยและพัฒนา ไปต่อยอด ถ่ายทอด และประยุกต์ใช้ทั้งเชิงพาณิชย์ สังคม และชุมชน พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ โดยผลักดันการพัฒนาด้านการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ ปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการ พัฒนาระบบขนส่งทางรถไฟ ปรับปรุงพัฒนาโครงข่ายขนส่งมวลชนให้ทันสมัย และสอดคล้องกับการขยายตัวของเมืองและการใช้ประโยชน์ที่ดิน พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัย พัฒนาศักยภาพการให้บริการนำอุปโภคบริโภคทั้งปริมาณและคุณภาพที่มีมาตรฐานสากลทั้งใน เขตเมืองและพื้นที่ชนบท ตลอดจนสร้างความมั่นคงด้านพลังงาน การใช้พลังงานสะอาด พัฒนาพลังงานทางเลือกต่างๆ กำกับดูแลให้มีราคาที่เหมาะสม เป็นธรรม และปฏิรูปกฎหมาย และกฎ ระเบียบต่างๆ ทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการแข่งขัน

๑.๕.๔.๓ บริหารจัดการเศรษฐกิจส่วนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ โดย

การบริหารจัดการด้านการเงิน โดยดำเนินนโยบายการเงินที่มีความเหมาะสมกับสถานการณ์แวดล้อมและทันต่อเหตุการณ์ เพิ่มบทบาทตลาดทุนในระบบเศรษฐกิจ ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานทางการเงิน พัฒนากลไกการเฝ้าระวังความผันผวนทางเศรษฐกิจและพัฒนาระบบเตือนภัยแบบองค์รวม เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเงินทุนระหว่างประเทศ เพิ่มบทบาทของสกุลเงินเอเชียในตลาดระหว่างประเทศ รักษาระดับการออมและการลงทุน (ดุลบัญชีเดินสะพัด) ของประเทศให้เหมาะสมกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ และอยู่ในระดับที่สามารถป้องกันความเสี่ยงจากวิกฤตในอนาคตได้ บริหารจัดการด้านการคลัง โดยปรับปรุงระบบการจัดเก็บรายได้ของประเทศ เพิ่มประสิทธิภาพของการจัดสรรและการบริหารงบประมาณ ป้องกันความเสี่ยงทางการคลัง พัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจ เสริมสร้างความเข้มแข็งทางการคลังของภาคองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑.๕.๕ ยุทธศาสตร์การสร้างเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อ

ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม มุ่งเพิ่มศักยภาพในการใช้ประโยชน์จากความได้เปรียบด้านที่ตั้งของประเทศในเชิงยุทธศาสตร์ ซึ่งเป็นจุดเชื่อมโยงที่สำคัญในภูมิภาคอาเซียนและเอเชียแปซิฟิก เสริมสร้างประโยชน์ของไทยในด้านการค้า การลงทุน การเงินและโอกาสด้านการตลาดระหว่างประเทศ ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน รวมทั้งเชื่อมโยงด้านการค้าการลงทุนกับมหาอำนาจทางเศรษฐกิจใหม่ในเอเชียและกลุ่มเศรษฐกิจใหม่ในเอเชียแปซิฟิก รวมทั้งผลักดันบทบาทของไทยให้เป็นส่วนสำคัญของความร่วมมือในการพัฒนาภายใต้กรอบต่างๆ ได้แก่ อนุภูมิภาคอาเซียน อาเซียนและพันธมิตร รวมทั้งเอเชียแปซิฟิก โดยมีแนวทางสำคัญ ดังนี้

๑.๕.๕.๑ พัฒนาการเชื่อมโยงด้านการขนส่งและระบบโลจิสติกส์

ภายใต้กรอบความร่วมมือในอนุภูมิภาคต่างๆ โดยพัฒนาบริการขนส่งและ โลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐานสากล ปรับปรุงกฎระเบียบการขนส่งคนและสินค้าที่เกี่ยวข้อง เพื่อลดจำนวนเอกสาร ต้นทุนการดำเนินงาน และระยะเวลาที่ใช้ในกระบวนการขนส่งผ่านแดนและข้ามแดน พัฒนาศูนย์กลางในธุรกิจการขนส่งและ โลจิสติกส์ เพื่อเพิ่มศักยภาพของภาคเอกชนไทยทั้งในด้านทักษะภาษาต่างประเทศ และความรู้ด้านการบริหารจัดการ โลจิสติกส์ และเชื่อมโยงการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวพื้นที่ชายแดน/เขตเศรษฐกิจชายแดน ตลอดจนเชื่อมโยงระบบการผลิตกับพื้นที่ตอนในของประเทศ

๑.๕.๕.๒ พัฒนาลงทุนโดยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันใน

อนุภูมิภาค โดยพัฒนาพื้นที่ในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศให้เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อเป็นฐานการพัฒนาด้านอุตสาหกรรม การเกษตรและการแปรรูป การเกษตร และการท่องเที่ยวในภูมิภาค พัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนและเมืองชายแดนให้มีบทบาทการเป็นประตูเชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศ เพื่อนบ้าน ทั้งพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนที่พัฒนาต่อเนื่องและพื้นที่ใหม่ โดยเฉพาะการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่ง ระบบโลจิสติกส์ มาตรฐานการให้บริการและอำนวยความสะดวกบริเวณจุดผ่านแดน และบูรณาการแผนพัฒนาพื้นที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน

๑.๕.๕.๓ สร้างความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยพัฒนา

ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนที่มีศักยภาพในการร่วมพัฒนามูลฐานในทุกภาคส่วนเศรษฐกิจ ภาคการผลิต อุตสาหกรรมแปรรูป รวมทั้งผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) เสริมสร้างความเข้มแข็งให้สถาบันการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล ตลอดจนการยกระดับทักษะฝีมือแรงงาน ทักษะด้านภาษาและความรอบรู้ด้านภาษาขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม และกำหนดมาตรฐานขั้นพื้นฐานของคุณภาพสินค้าและบริการ เพื่อป้องกันสินค้าและบริการนำเข้าที่ไม่ได้คุณภาพทั้งในประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน

๑.๕.๕.๔ เข้าร่วมเป็นภาคีความร่วมมือระหว่างประเทศระหว่าง

ภูมิภาค โดยมีบทบาทที่สร้างสรรค์ เพื่อเป็นทางเลือกในการดำเนินนโยบายระหว่างประเทศในเวทีโลก โดยรักษามบทบาทของไทยในการมีส่วนร่วมกำหนดยุทธศาสตร์ของกรอบความร่วมมือที่ดำเนินอยู่ เช่น เอเปค กรอบการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก รวมทั้งเฝ้าติดตามพัฒนาการและพิจารณาเข้าร่วมกรอบที่เป็นทางเลือกให้มีรัศมีการขยายตัวของปฏิสัมพันธ์กับมหาอำนาจทาง

เศรษฐกิจเดิมและมหาอำนาจใหม่ เพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างยั่งยืน โอกาสในการเข้าถึงนวัตกรรม และโอกาสในการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจที่เปิดกว้าง

๑.๕.๕.๕ สร้างความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจในภูมิภาคด้านการ

พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การเคลื่อนย้ายแรงงาน และการส่งเสริมแรงงานไทยในต่างประเทศ โดยเร่งดำเนินการด้านการยอมรับมาตรฐานฝีมือระหว่างประเทศเพื่ออำนวยความสะดวกการเคลื่อนย้ายแรงงาน ส่งเสริมผู้ประกอบการไทยในการขยายการลงทุนไปสู่ต่างประเทศ โดยเฉพาะในประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานและวัตถุดิบในประเทศ และใช้ประโยชน์จากสิทธิพิเศษ (GSP) ของประเทศเพื่อนบ้านในการผลิตเพื่อส่งออก และคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิและผลประโยชน์ของคนไทยและแรงงานไทยในต่างประเทศ และสนับสนุนการสร้าง ความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนไทยในต่างประเทศ

๑.๕.๕.๖ มีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการป้องกันภัยจากการก่อการร้าย

และอาชญากรรม ยาเสพติด ภัยพิบัติ และการแพร่ระบาดของโรคภัย โดยพัฒนาศักยภาพและความพร้อมในการป้องกันและแก้ปัญหาข้ามชาติด้านการก่อการร้าย ปัญหายาเสพติด และการหลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบ เตรียมพร้อมรบ ภัยพิบัติทางธรรมชาติและเหตุฉุกเฉิน โดยพัฒนาศักยภาพและความร่วมมือภายในภูมิภาค เพื่อพร้อมรับต่อเหตุการณ์ฉุกเฉินและภัยทางธรรมชาติ และร่วมมือในการป้องกันการติดเชื้อและการแพร่ระบาดของโรคภัยประเภทที่เกิดขึ้นใหม่ในโลก โดยสร้างศักยภาพในการเตรียมความพร้อมรับการดูแลด้านสาธารณสุข รวมทั้งการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่และโรคระบาดซ้ำ

๑.๕.๕.๗ เสริมสร้างความร่วมมือที่ีระหว่างประเทศในการ

สนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีจริยธรรมและไม่ส่งผลกระทบต่อ

สิ่งแวดล้อม โดยดำเนินการตามกรอบความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมในระดับอนุภูมิภาคอาทิ

แผนงานด้านสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ ภายใต้กรอบความร่วมมือในอนุภูมิภาค ลุ่มแม่น้ำโขง ๖ ประเทศ และความร่วมมือซึ่งการพัฒนาแม่น้ำโขงอย่างยั่งยืน และระดับภูมิภาค และเสริมสร้างการผลิตและบริโภคสินค้าและบริการที่นำสู่การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ลดมลพิษ ลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไม่มีประสิทธิภาพ และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

๑.๕.๕.๘ เร่งรัดการใช้ประโยชน์จากข้อตกลงการค้าเสรีที่มีผลบังคับ

ใช้แล้ว โดยสร้าง องค์ความรู้ ให้กับภาคธุรกิจโดยเฉพาะผู้ได้รับผลกระทบทั้งเชิงบวกและลบ เพื่อให้สามารถพัฒนาศักยภาพและโอกาสของตนเองในการใช้ประโยชน์จากการเปิดการค้าเสรี

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาคธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้รับการสนับสนุน เยียวยาและดูแลจากรัฐ ในกรณีที่ไม่สามารถปรับตัวได้ทัน

๑.๕.๕.๕ ปรับปรุงและเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคการพัฒนา
ภายในประเทศตั้งแต่ระดับชุมชนท้องถิ่น ให้พร้อมต่อการเชื่อมโยงทิศทางการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงในบริบทโลก เอเชียแปซิฟิก อาเซียน และอนุภูมิภาค โดยเสริมสร้างศักยภาพชุมชนท้องถิ่นให้รับรู้ และเตรียมพร้อมรับกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศ สนับสนุนกลไกการพัฒนาระดับพื้นที่ โดยเฉพาะคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (กบจ.) คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (กบก.) คณะกรรมการ กรอ. จังหวัด และคณะกรรมการ กรอ. กลุ่มจังหวัด รวมทั้งหน่วยงานด้านความมั่นคงในพื้นที่ ในการกำหนด ยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด โดยเฉพาะจังหวัดชายแดน ให้มีวิสัยทัศน์ที่ก้าวทันโลกและสามารถพัฒนาเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านในทิศทางที่สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ และส่งเสริมศักยภาพด้านวิชาการและเครือข่ายของ สถาบันการศึกษาของไทย เพื่อสร้างความใกล้ชิดทางสังคม วัฒนธรรม และปฏิสัมพันธ์กับประเทศในอนุภูมิภาค

๑.๕.๖ ยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยการอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เพียงพอต่อการรักษาสมดุลของระบบนิเวศ และเป็นฐานที่มั่นคงของการพัฒนาประเทศ ขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ประเทศก้าวไปสู่การเป็นสังคมคาร์บอนต่ำ สร้างภูมิคุ้มกัน และเตรียมความพร้อมในการรองรับและปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และประเด็นสิ่งแวดล้อมโลก สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ ทรัพยากรธรรมชาติ และมีการคุ้มครองรักษาผลประโยชน์ของประเทศจากข้อตกลงและพันธกรณีระหว่างประเทศ โดยมีแนวทางสำคัญ ดังนี้

๑.๕.๖.๑ อนุรักษ์ ฟื้นฟู และสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยคุ้มครอง ป้องกัน รักษา ฟื้นฟูพื้นที่ป่าไม้ และเขตอนุรักษ์ พัฒนาระบบฐานข้อมูล ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ และการจัดการองค์ความรู้ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผนและพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ปรับปรุงการบริหารจัดการที่ดินทั้งระบบ กระจัดการถือครองที่ดินให้เกิดความเป็นธรรม เร่งรัดพัฒนาและฟื้นฟูคุณภาพดิน เพื่อสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตการเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร วางระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เร่งรัดการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ เพื่อ

สนับสนุนความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน และลดปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้ง ได้อย่างยั่งยืน พัฒนาปรับปรุงและฟื้นฟูแหล่งน้ำ เพื่อเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุนในแหล่งน้ำที่มีศักยภาพในการกักเก็บน้ำ เพื่อสนับสนุนการสร้าง ความมั่นคงด้านอาหารและพลังงานแก่ประเทศ พัฒนาและส่งเสริมให้เกิดการใช้ น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่า และไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จัดทำแผนแม่บทโครงสร้างพื้นฐานด้านทรัพยากรน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมการอนุรักษ์ ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ และแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

๑.๕.๖.๒ ปรับกระบวนทัศน์การพัฒนาและขับเคลื่อนประเทศไปสู่

การเป็นเศรษฐกิจและสังคมคาร์บอนต่ำและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยปรับโครงสร้างการผลิตของประเทศสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานในภาคขนส่ง เพื่อลดปริมาณก๊าซเรือนกระจก พัฒนาเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเน้นการวางผังเมืองที่ผสมผสานวัฒนธรรม สังคม ระบบนิเวศเข้าด้วยกัน ปรับพฤติกรรมการบริโภคสู่สังคมคาร์บอนต่ำที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๑.๕.๖.๓ ยกกระดับขีดความสามารถในการรับมือและปรับตัวต่อการ

เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อให้สังคมมีภูมิคุ้มกัน โดยพัฒนาองค์ความรู้ เกี่ยวกับผลกระทบ และการปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พัฒนาเครื่องมือในการบริหารจัดการเพื่อรับมือกับความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พัฒนาศักยภาพชุมชนให้เข้มแข็งพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๑.๕.๖.๔ เตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ โดย

จัดทำแผนที่เพื่อบ่งชี้พื้นที่เสี่ยงภัยทั้งในระดับประเทศ ภูมิภาคและจังหวัด และจัดลำดับความเสี่ยงพื้นที่เสี่ยง พัฒนาระดับการจัดการภัยพิบัติให้มีประสิทธิภาพ สามารถรองรับแนวโน้มการเกิดภัยพิบัติที่รุนแรงในอนาคตพัฒนาระบบฐานข้อมูล ระบบการสื่อสาร โทรคมนาคม ส่งเสริมการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้านการจัดการ ภัยพิบัติ วางระบบเพื่อส่งเสริมการดำเนินงานของภาคส่วนต่างๆ พัฒนาระบบงานอาสาสมัครของประเทศอย่างจริงจัง และมีมาตรฐานตามหลักสากล สนับสนุนภาคเอกชน สถานประกอบการ โรงเรียน และท้องถิ่น ให้มีการเตรียมความพร้อม จัดทำแผนปฏิบัติการรองรับภัยพิบัติ การอพยพ วางระบบปฏิบัติการสำรองในระดับองค์กร และการฝึกซ้อมรับมือภัยพิบัติอย่างสม่ำเสมอ

๑.๕.๖.๕ สร้างภูมิคุ้มกันด้านการค้าจากเงื่อนไขด้านสิ่งแวดล้อมและ

วิกฤตจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยติดตามและเฝ้าระวังมาตรการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่อาจส่งผลกระทบต่อการค้าและการลงทุน เตรียมมาตรการรองรับผลกระทบที่จะ

เกิดขึ้นจากมาตรการทางการค้าและข้อตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ศึกษาผลกระทบและกำหนดแผน กลยุทธ์รายสินค้า รวมทั้งกำหนดมาตรการเยียวยาในสินค้าและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมให้ผู้ส่งออกทำคาร์บอนฟุตพริ้นต์ สร้างแรงจูงใจให้เกิดอุตสาหกรรมใหม่ ๆ

๑.๕.๖.๖ เพิ่มบทบาทประเทศไทยในเวทีประชาคมโลกที่เกี่ยวข้องกับ

กรอบความตกลงและพันธกรณีด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ โดยศึกษารายละเอียดและสร้างความเข้าใจของพันธกรณี รวมทั้งติดตามสถานการณ์การเจรจาและทำพิธีของประเทศต่างๆ สร้างความพร้อมและพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานภาครัฐเพื่อเสริมสร้างเทคนิคการเจรจา พัฒนาความร่วมมือในกลุ่มอาเซียน และประเทศคู่ค้าสำคัญ สนับสนุนการดำเนินงานตามพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑.๕.๖.๗ ควบคุมและลดมลพิษ เพื่อสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี

ให้กับประชาชนโดยลดปริมาณมลพิษทางอากาศ เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะและน้ำเสียชุมชน พัฒนาระบบการจัดการของเสียอันตราย ขยะอิเล็กทรอนิกส์ และขยะติดเชื้อ ลดความเสี่ยงอันตราย การรั่วไหล และการเกิดอุบัติเหตุจากสารเคมี พัฒนาระบบเตือนภัย แจ้งเหตุฉุกเฉิน และระบบการจัดการเมื่อเกิดอุบัติเหตุด้านมลพิษ

๑.๕.๖.๘ พัฒนาระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใสและเป็นธรรมอย่างบูรณาการ โดยพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง และส่งเสริมสิทธิชุมชนในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน สนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมและพัฒนาศักยภาพของท้องถิ่นและชุมชน ปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมและบังคับใช้อย่างเสมอภาคเป็นธรรม

๒. หลักนิยาม ยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ

กระทรวงกลาโหมได้กำหนดยุทธศาสตร์ทหาร โดยได้ยึดแนวทางที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ด้านความมั่นคงและการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติซึ่งเป็นวิธีการดำเนินการเพื่อให้กระทรวงกลาโหมสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ทางทหารภายใต้สภาพแวดล้อมต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นและจะนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากองทัพ เพื่อนำขีดความสามารถทางทหารที่มีอยู่ไปใช้ให้บรรลุภารกิจ ตามบทบาทที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนนโยบายความมั่นคงแห่งชาติโดยมีทิศทางที่

สอดคล้องกับการปฏิรูประบบราชการ เพื่อตอบสนองความต้องการของประเทศชาติและประชาชน ได้อย่างเต็มกำลังความสามารถ

ยุทธศาสตร์ทหารที่กระทรวงกลาโหมกำหนดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางหลักในการ ปฏิบัติการทางทหาร ภายใต้สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ และข้อกำหนดด้านทรัพยากรทางทหาร เพื่อนำไปสู่การเตรียมกำลังและใช้กำลังกองทัพซึ่งประกอบด้วยยุทธศาสตร์มูลฐาน ๓ ประการ ดังนี้

๒.๑ สร้างความร่วมมือด้านความมั่นคง (Security Cooperation) เป็นการ พิจารณาใช้ทรัพยากรทางทหารในการสนับสนุนรัฐบาล โดยการสร้างความร่วมมือกับประเทศ เพื่อนบ้าน มิตรประเทศและประเทศมหาอำนาจ ทั้งในระดับทวิภาคี และพหุภาคี เพื่อสร้าง บรรยากาศความเป็นมิตร รักษาความเป็นกลาง ลดเงื่อนไขและลด โอกาสที่จะนำไปสู่ความขัดแย้ง รวมทั้งป้องกันมิให้ความขัดแย้งขยายขอบเขตออกไปนอกเหนือความควบคุมโดยยึดมั่นในหลักการ แนวความคิดเชิงป้องกัน (Preventive) ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาในเชิงรุกก่อนที่ความขัดแย้งจะเกิดขึ้น และหากความขัดแย้งเกิดขึ้นแล้วสามารถควบคุมได้ทันเวลา ทั้งนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานของความมี เกียรติและศักดิ์ศรีในระดับประเทศ รวมทั้งผลประโยชน์ที่ประเทศควร ได้รับ

๒.๒ การผนึกกำลังป้องกันประเทศ (United Defense) การนำทรัพยากรที่เป็น พลังอำนาจของชาติทุกประเภท ในทุกมิติ ทั้งทางด้านการทหาร การเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาบูรณาการอย่างมีระเบียบ แบบแผนและเป็นระบบตั้งแต่ยามปกติเพื่อ แก้ไขข้อจำกัดของชาติ รวมทั้งขจัดเชยอำนาจกำลังรบของกองทัพที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้สามารถ ปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะต้องมีการเตรียมการและกระทำ อย่างต่อเนื่องทั้งในยามปกติและยามสงคราม

๒.๓ การป้องกันเชิงรุก (Active Defense) เป็นการจัดเตรียมกำลัง เสริมสร้าง พัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรทางทหารทั้งหมดให้กองทัพสามารถพึ่งตนเองได้และมีความ พร้อมที่จะใช้กำลังเพื่อการป้องปราม การแก้ไขปัญหา และยุติความขัดแย้ง โดยที่ฝ่ายเราเป็นฝ่าย ได้เปรียบ โดยมุ่งเน้นมาตรการด้านการข่าวอย่างต่อเนื่องและเชิงลึกในทุกสถานการณ์ มีระบบแจ้ง เตือนและเฝ้าตรวจที่มีประสิทธิภาพพร้อมรับสถานการณ์ทั้งในยามปกติและยามสงคราม สามารถ ปฏิบัติการรบได้หนึ่งด้าน และป้องกัน อีกหนึ่งด้านในเวลาเดียวกัน การปฏิบัติการทางทหารต้อง ใช้การปฏิบัติในลักษณะการรวบรวมเป็นหลัก โดยยึดมั่นในหลักการการมีกำลังรบเพื่อป้องกันตนเอง และมุ่งความพยายามให้พื้นที่ทำการรบแตกหักอยู่บริเวณแนวชายแดน และใช้หน่วยที่มีความ คล่องแคล่วในการเคลื่อนที่ที่จัดเตรียมไว้เข้าคลี่คลายสถานการณ์ในขั้นต้น พร้อมขยายกำลังได้ตาม สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

สรุปแนวความคิดและกรอบแนวความคิดในการวิจัย

จากการศึกษาทบทวนเอกสาร แนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า

๑. ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากและรวดเร็ว มีผลกระทบต่อประเทศไทยและประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกในทุกๆ ด้าน ทั้งด้าน ยุทธศาสตร์, การเมือง, การทหาร, เศรษฐกิจ, วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเฉพาะด้านสังคมจิตวิทยา
 ๒. หลายประเทศโดยเฉพาะประเทศที่มีความก้าวหน้าทั้งด้านเทคโนโลยีและด้านเศรษฐกิจของโลกมีแนวทางการรองรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เหมาะสมกับสภาวะแวดล้อมของตัวเองและกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศเพื่อรองรับ ใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าดังกล่าวไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นรูปธรรม
 ๓. เกิดหลักการ ทฤษฎี ยุทธศาสตร์ นโยบาย กลยุทธ์ วิธีการใหม่ๆ เกิดขึ้นเพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
 ๔. ประเทศไทยมีองค์ประกอบและปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ทั้งทางด้านยุทธศาสตร์ประเทศ การเมือง การทหาร เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สังคมจิตวิทยา และวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของตัวเอง
 ๕. ประเทศไทยจำเป็นต้องหาหนทางที่ดีที่สุดในการรองรับการเปลี่ยนแปลงจากเทคโนโลยีด้านสารสนเทศและการสื่อสารอย่างเป็นรูปธรรมในระดับยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งด้านการเมือง, การทหาร, เศรษฐกิจ, วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเฉพาะด้านสังคมจิตวิทยา
- ดังนั้น จากการศึกษาแนวความคิดและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงกำหนดเป็นกรอบแนวความคิดที่จะใช้ในการวิจัยครั้งนี้ดังต่อไปนี้

